

kwartaal

4

jaar

1985

Kwartaaloverzicht binnenlandse veiligheidsdienst

ministerie van binnenlandse zaken

KWARTAALOVERZICHT
BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST
4e KWARTAAL 1985

B.V.D.

L.S.

Hierbij wordt U een exemplaar aangeboden van het medio januari 1986 afgesloten kwartaaloverzicht (no. 4-1985) van de Dienst.

In het bijzonder wordt Uw aandacht gevraagd voor hetgeen in hoofdstuk VI. (Diversen) staat vermeld met betrekking tot de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

De redactie

januari 1986

INDEX KWARTAALOVERZICHT 4e KWARTAAL 1985

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

- Redefectie
- Spionage wereldwijd

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

- Afsplitsingen binnen Westeuropes communisme
- Verbond wordt partij
- Anarchisme anno 1985

III. MINDERHEDEN

- Molukkers
- Surinamers

IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

- Het Anti-Militaristies Onderzoeks Kollektief (AMOK)
- Comite Inzage Dossiers
- Opleving van het Amsterdamse kraakactivisme

V. TERRORISME

- Nederland: basis voor IRA-activiteiten
- Bomaanslag op EL AL kantoor
- Bomaanslag op het Bulgaars Verkeersbureau

VI. DIVERSEN

- Wetsvoorstel inzake de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

BIJLAGEN

- Overzicht voornaamste gebeurtenissen op (politiek) activistisch gebied - 1985
- Onderwerp-index kwartaaloverzichten 1985

1.   ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN
=====

      VEILIGHEIDSDIENSTEN
=====

REDEFECTIE*

In elke defector schuilt een redefector

De geruchtmakende terugkeer naar de Sovjet-Unie in november 1985 van de gedefecteerde KGB-medewerker Vitaliy Sergejevich Y vestigt opnieuw de aandacht op het verschijnsel "redefectie". In het verleden is het meer voorgekomen dat gedefecteerde Sovjetrussen - onder wie ook inlichtingen-officieren - de weg terug gingen. Het is niet in alle gevallen eenvoudig gebleken de motieven aan te geven welke tot terugkeer hebben geleid.

Daar elke redefector eens defector was, wordt eerst ingegaan op de definitie, welke hier aan de term defector wordt gegeven:

- Een persoon die bewust en eenzijdig breekt met de autoriteiten in zijn land door politiek asyl te vragen in een ander land, terwijl hij door zijn kennis en/of publiciteitswaarde schade kan toebrengen aan het ontvluchte land.

Defectors vormen dus een bepaalde categorie uit het veel grotere bestand van politieke vluchtelingen. Een klein deel van deze categorie wordt dan weer gevormd door inlichtingen-officieren. Defectie van militaire inlichtingen-officieren is in feite tevens militaire desertie.

Aangenomen mag worden dat van Sovjetzijde dergelijke verfiningen niet worden aangebracht wanneer Sovjetburgers de Sovjet-Unie de rug toekeren. Artikel 64 van het Wetboek van Strafrecht van de Russische Socialistische Federatieve Sovjet Republiek (RSFSR) dat verraad

-----

* Gemakshalve wordt in deze bijdrage gebruik gemaakt van de woorden redefector en redefectie, woorden welke niet tot de officiële Nederlandse woordenschat kunnen worden gerekend. In Engelse studies wordt de aanduiding redefection gebruikt, soms gespeld als re-defection. Hoewel deze studie is toegespitst op de Sovjet-Unie, geldt zij mutatis mutandis ook voor de andere communistisch geregeerde landen.

strafbaar stelt, spreekt naast andere handelingen ook over "vlucht naar het buitenland en weigering om van het buitenland naar de Sovjet-Unie terug te keren".* Elke Sovjet-burger die het buitenland verkiest boven de Sovjet-Unie geldt in feite als een verrader. Zo gezien is Sovjet-Unie niet slechts een geografisch, maar ook een ideologisch begrip.

Vooraf kort na de Tweede Wereldoorlog is gebleken hoezeer het Sovjet-regiem er aan hechtte dat Sovjet-burgers naar hun eigen land terugkeerden. In diverse landen, waaronder ook Nederland, werden repatrieringsmissies gevestigd, welke soms intimidatie en dreigementen niet schuwden om terugkeer naar de Sovjet-Unie van bepaalde "displaced persons" te bewerkstelligen.

Uit het bovenstaande blijkt dat defectie met name voor Sovjet-onderdanen geen eenvoudige daad is; het besluit hiertoe betekent in de meeste gevallen een volledige en definitieve breuk met familie, land en volk. Het zal duidelijk zijn dat velen een dergelijke breuk niet willen, ook al is hun aversie tegen het politieke systeem in hun land nog zo groot.

Achteraf blijkt heimwee naar het eigen land soms veel groter te zijn dan men zelf voor mogelijk had gehouden. Het is bekend dat de Britse defector Guy B tijdens zijn verblijf in de Sovjet-Unie zijn eigen land zeer miste. Het gegeven vormde zelf de basis voor een korte speelfilm, getiteld "An Englishman abroad". Heimwee en het verlangen om kinderen en kleinkinderen terug te zien waren na een bijna 18-jarig verblijf in het westen het belangrijkste motief voor STALIN's dochter Svetlana om naar de Sovjet-Unie terug te keren.

Heimwee naar het eigen land kan bij alle nationaliteiten voorkomen, doch met name bij Russische ontheemden pleegt dit zich bijzonder sterk te doen gelden. De schrijver SOLZHENITSYN heeft gezegd dat er voor hemzelf een ogenblik kan komen, waarop hij aan de drang tot terugkeer geen weerstand kan bieden.

---

* In de wetboeken der andere republieken komt eveneens zo'n artikel voor.

Voor vele Sovjet-overlopers is hun defectie niet slechts de eerste stap naar een nieuw leven, maar tevens de afsluiting van een geestelijk proces dat langdurig geweest kan zijn. Alhoewel defectie een politieke stap is behoeven daaraan niet altijd politiek-ideologische motieven ten grondslag te liggen. Vaak claimt de defector wel een ideologische motivering, doch later blijken zijn overwegingen dikwijls veel complexer te zijn. Met name de persoonlijke omstandigheden kunnen een zeer grote rol spelen bij de beslissing.

Onderzoek naar de persoonlijke omstandigheden van defectors toonde aan dat er bij velen sprake is van gemeenschappelijke factoren, zoals een chaotisch gezins- en familieleven. Men was reeds als kind het contact met de ouders kwijtgeraakt, hetzij door hun overlijden, hetzij door andere omstandigheden, zoals echtscheiding.

De eigen huwelijken, voorzover zij niet reeds door echtscheiding waren ontbonden, waren veelal niet harmonieus. Kenmerkend was verder een minder stabiel verleden voor wat betreft domicilie en beroep. Er was sprake van opmerkelijk veel verhuizingen en wisselingen van beroep. Onvrede met het beroep of met het gebrek aan ontplooiingskansen daarin, een slechte verstandhouding met superieuren en/of collegae kunnen dan ook eveneens een rol spelen. Ook een financieel probleem kan een der motieven zijn.

Uiteraard zijn niet steeds alle factoren bij een defector aanwezig. Defecterende inlichtingen-officieren zullen doorgaans een ogenschijnlijk stabiel verleden hebben dan sommige andere categorieën. Kandidaten voor het KGB bijvoorbeeld worden onderworpen aan een psychologisch onderzoek, bestaande uit tests en een gesprek met een psycholoog, terwijl ook de antecedenten worden nagegaan.

Vermoedelijk wordt daarbij ook aan bovengenoemde factoren aandacht besteed. Personeelsleden van Sovjet-vertegenwoordigingen in het buitenland zijn als regel gehuwd; de zeldzame uitzonderingen zijn van deze regel alleen een bevestiging.

Er zijn echter ook factoren, welke bij defecterende inlichtingen-officieren een grotere rol kunnen spelen dan bij andere categorieën: het nog redelijk schijnende huwelijk is in werkelijkheid slecht en rancunegevoelens komen eerder voor. Het gaat immers om mensen, die geïsoleerd staan in de gemeenschap, waarvan zij deel uitmaken en die daardoor niet zelden wantrouwend en lichtgeraakt zijn geworden.

Het voorgaande geeft tevens aan, dat de defector geen gemakkelijk te begeleiden persoon is en dat geldt in versterkte mate voor de gewezen inlichtingen-officier. Hij is een in psychologisch opzicht zeer breekbare figuur.

In de International Herald Tribune van 13 november 1985 verscheen een artikel van de hand van Arkadiy N. S. , zelf een defector* en dus in dit verband een deskundige bij uitstek. In het artikel worden ten aanzien van defectors door hem de volgende behartenswaardige opmerkingen gemaakt:

- A lesson to be learned is that we have to understand better the agonizing ordeal of the defector. The psychological state of a person, who has decided to break with his past, his traditions, his family, his compatriots and his familiarity with his culture, is fragile. The internal conflict that results from his allegiance to his native land and his decision to brave an unknown world - a world that promises to be Arcadia but that may turn out to be a disappointment - is at the root of his depression, hesitation and erratic actions. Delicate care and tact are needed to help him cross the line and adjust to a new life..... -

Volgens het artikel van S. bestaat er sedert kort in de Verenigde Staten een uit particuliere middelen gefinancierd instituut - de Jamestown Foundation - dat van grote waarde kan zijn bij de begeleiding van defectors. Ook S. zelf heeft van dit instituut veel steun ondervonden.

Een deel der defectors besluit - meestal na betrekkelijk korte tijd - tot redefectie. Geruchtmakende redefectors uit het verleden waren onder meer Oleg B en Aleksey I. G. . Eerstgenoemde, een redacteur van het bekende Sovjetblad "Literaturnaya Gazeta" defecteerde in september 1983 tijdens een bezoek aan het filmfestival in Venetië. Hij redefecteerde in september 1984 uit Engeland.

---

* Arkadiy N. S. , een Sovjetrussische plaatsvervangend secretaris generaal van de Verenigde Naties, defecteerde in april 1978. Hij is auteur van het boek "Breaking with Moscow".

De chemicus Aleksy G   maakte in oktober 1961 met zijn vrouw deel uit van een Nederland bezoekende Sovjet toeristengroep. Hij defecteerde doch werd daarin niet gevolgd door zijn vrouw. Toen de Nederlandse autoriteiten zich later op Schiphol wilden vergewissen of de vrouw wel geheel vrijwillig terugkeerde naar de Sovjet-Unie, ontstond er een geweldig tumult, hetgeen tenslotte resulteerde in de uitwijzing uit Nederland van drie medewerkers van de Sovjet ambassade, onder wie de ambassadeur. G   bleef totdat hij in maart 1962 redefecteerde.

Evenals na de terugkeer van de dochter van STALIN volgde ook in deze gevallen in Moskou de welhaast onvermijdelijke persconferentie, waarbij allerlei beschuldigingen tot het westen worden gericht: een deel van de prijs die de redefector moet betalen. De latere lotgevallen van de redefector blijven evenwel vaak verborgen. Van G   is bekend dat hij tenminste zes jaar in een strafkamp doorbracht.

Redefecties komen ook voor in de toch al kleine groep van gedefecteerde inlichtingen-officiëren. Als voorbeeld zij hier slechts genoemd de in oktober 1971 in België gedefecteerde Anatolij K. C   , die reeds in december 1971 vanuit de Verenigde Staten redefecteerde.

Enkele voor de hand liggende vragen, welke bij redefecties rijzen, zijn:

- Was betrokkene wel een echte defector of heeft hij slechts een rol gespeeld?
- Was de redefectie geheel vrijwillig of was er sprake van op hem uitgeoefende druk, waaraan hij geen weerstand kon bieden?
- Was de redefectie te wijten aan een onvoldoende of verkeerde begeleiding door instanties of personen, die met de zorg voor hem waren belast?

De vraag of de defector wel een "echte" defector is, kan eigenlijk niet met absolute zekerheid worden beantwoord. Gewezen zij in dit verband op soms in de pers verschijnende artikelen, welke twijfels uitspreken over de betrouwbaarheid van de defector Yuriy I. N   . Deze defecteerde in februari 1964 uit Geneve naar de Verenigde Staten. Hij is nimmer geredefecteerd. Desondanks verschenen er nog in september 1981 berichten in de pers, volgens welke N   mogelijk nog steeds voor Moskou werkte, hetgeen zou betekenen dat hij geen echte defector was. Alhoewel deze berichten niet het

officiële standpunt van de Amerikaanse inlichtingen- en veiligheidsdiensten vertolkten, tonen zij toch aan hoe moeilijk het kan zijn voor een defector zijn integriteit als zodanig te bewijzen.*

De beoordeling van zijn betrouwbaarheid hangt voor een groot deel samen met de aantoonbare schade, die door zijn defectie aan het ontvluchte land is toegebracht en het aantoonbare profijt, dat dit land zou kunnen hebben van wetenschap, welke het bij een eventueel latere redefectie zou kunnen verkrijgen.

Verwacht kan worden dat Oosteuropese inlichtingen- diensten geïnformeerd willen zijn omtrent opvang, begeleiding, vraagstellingen, enz. van de kant van de Westerse diensten. Het is niet ongerijmd om te veronderstellen dat om deze reden in het verleden onechte defectors zijn ingezet.

Ook dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat een inlichtingendienst via een defector een zeer bepaald doel wil bereiken.

Het wantrouwen ten opzichte van de reeds genoemde N werd vooral veroorzaakt doordat zijn defectie zo kort na de aanslag op president KENNEDY en de daarop gevolgde arrestatie van Lee OSWALD plaatsvond. N bleek namelijk op de hoogte te zijn van het doen en laten van OSWALD tijdens diens verblijf in de Sovjet-Unie.

Wilde de Sovjet-Unie zich soms via deze weg vrijpleiten van elke betrokkenheid bij de aanslag op de president?

In de pers zijn ook ten aanzien van V.S. Y soortgelijke verdenkingen uitgesproken. Hij zou zijn gedefecteerd om de CIA op een dwaalspoor te brengen in verband met het onderzoek naar een Sovjet-agent binnen die organisatie.

Westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten dienen derhalve met de mogelijkheid van onechte defectors rekening te houden.

Soms komt het voor dat het aantoonbare nadeel voor de Sovjet-Unie zo immens is, dat wantrouwen absurd lijkt. In dit verband wordt verwezen naar de defectie van Igor S. G in september 1945 in Canada, waardoor het westen de schellen van de ogen vielen met betrekking tot de Sovjet-spionagedreiging. Tot zijn dood medio 1982 leidde G uit angst voor wraak een teruggetrokken leven.

-----

* In een artikel in het blad "Intermediair" van 6 december 1985 komt nog een verwijzing naar de affaire N voor.

De vraag of er sprake van kan zijn dat druk wordt uitgeoefend op de defector om tot redefectie over te gaan is eenvoudiger te beantwoorden.

Gesteld kan worden dat Oosteuropese regimes gebruik zullen maken van alle mogelijke middelen om dat doel te bereiken. Een der middelen is exploitatie van het verlangen om verwanten weer te ontmoeten. In het westen heeft men zich in dit opzicht steeds humanitair opgesteld. Familieleden die bijvoorbeeld bekende Britse, in Moskou verblijvende overlopers wilden bezoeken werd niets in de weg gelegd. Nog onlangs berichtte de pers dat de dochters van Hans Joachim TIEDGE van plan waren met de Kerstdagen een bezoek aan hun vader in Oost-Duitsland te brengen.

De Sovjet-Unie gebruikt de familieleden van defectors als gijzelaars en pleegt via hen desnoods chantage.

Aan de dochter van STALIN werd een bezoek van haar zoon Josef in het vooruitzicht gesteld, doch dit werd nimmer gerealiseerd. Twee dagen voor ex-inlichtingen-officier Anatoliy K. C. naar de Sovjet-Unie redefecteerde, deden de Russen hem enkele brieven toekomen van vrouw en kinderen.

Mevrouw G. schreef zelfs een open brief welke in het dagblad "De Waarheid" werd gepubliceerd. In dergelijke gevallen wordt geappelleerd aan het verlangen naar familie en vaderland, maar bijvoorbeeld niet aan de gevoelens ten opzichte van het partij-regiem, dat als een volledig ongeschikt lokmiddel wordt gezien.

Ook hardere middelen worden niet geschuwd. Stanislav A. L., die in oktober 1979 vanuit Japan naar de Amerikanen defecteerde, verklaarde in 1983 in een vraaggesprek met het Duitse blad "Der Spiegel", dat zijn vrouw gedurende drie jaar ongeveer tweemaal per week werd verhoord en later op straat in elkaar werd geslagen. Volgens L. gebeurde dit zonder enige twijfel op last van het KGB. Zijn zoon werd het leven op school vrijwel onmogelijk gemaakt.

Hoe ver de Sovjets durven gaan bij hun pogingen defectors terug te brengen bleek in april 1954, toen mevrouw P., de echtgenote van een gedefecteerde ambassade-secretaris, op het vliegveld van Sydney met geweld naar het gereedstaande vliegtuig werd gesleept. Het feit dat het vliegtuig nog een landing moest maken in Darwin, betekende een streep door de rekening van de Sovjets; zij moesten alsnog afstand doen van hun gevangene.

Het geheel overziende kan terecht de vraag worden gesteld of er bij redefecties wel steeds van echte vrijwilligheid sprake is.

Tenslotte nog enkele opmerkingen naar aanleiding van de vraag of redefectie een gevolg kan zijn van onvoldoende of verkeerde begeleiding.

Het zal vermoedelijk niet of slechts bij hoge uitzondering voorkomen dat redefectie uitsluitend een gevolg is van een onjuiste opvang en begeleiding. Die kan echter wel mede de oorzaak zijn van de redefectie, soms zelfs een belangrijke oorzaak, soms ook de druppel die de emmer doet overlopen. Er dient overigens niet alleen rekening te worden gehouden met de door SI vermelde broze psychologische toestand van de defector - zo kort na zijn breuk met het verleden - maar ook met het feit, dat een Sovjet-Rus doorgaans een andere culturele en geestelijke achtergrond heeft dan zijn westerse gesprekspartners. Daarom kan bij de opvang een gedegen kennis van de Russische geschiedenis en cultuur, van de denkwereld van een Rus de verschillen wel helpen overbruggen, maar toch niet helemaal doen verdwijnen, zeker niet in de zo belangrijke eerste maanden na de defectie.

Alhoewel het begrijpelijk is dat men een defector zo snel mogelijk wil debriefen over allerlei zaken van grote importantie, zal men toch niet lichtvaardig voorbij kunnen gaan aan zijn psychische toestand. Vooral wanneer tegen een bepaalde defector verdenkingen worden gekoesterd, bestaat het gevaar dat debriefings al gauw het karakter krijgen van een verhoor. De onechte defector zal voorbereid zijn op het ondergaan hiervan; de bonafide defector zal erdoor evenwel worden afgeschrikt.

Het verschijnsel redefectie zal ongetwijfeld ook in de toekomst blijven bestaan. In een vrije samenleving kunnen en mogen redefecties niet worden voorkomen door dwang, hoogstens door goede opvang en begeleiding.

Uit: Der Spiegel
Voor de topconferentie -
'En ook al smeekt hij om politiek
asyl, je noemt Gorbachev niet mee
naar de States.'

SPIONAGE WERELDWIJD

=====

1. De redefectie van V.S. Y trok in het afgelopen kwartaal het meest de aandacht. Hij defecteerde begin augustus 1985 in Rome naar de Amerikanen. Op 2 november 1985 verliet hij in Washington D.C. zijn gastheren echter en begaf zich naar de Sovjet-ambassade. De slotacte van het drama speelde zich op 14 november 1985 af in Moskou, waar Y een persconferentie gaf, waarbij hij zelf de rol van onschuldig slachtoffer claimde.
2. De pers legde verband tussen de defectie van Y en de beschuldiging van spionage ten gunste van de Sovjets contra Edward L. H , voorheen Amerikaans inlichtingen-officier, die zich door vlucht aan arrestatie wist te onttrekken.
3. Wel werd in Annapolis (USA) op 25 november 1985 gearresteerd Ronald P , die van 1965 tot 1979 als communicatie-specialist bij het Amerikaanse Bureau voor Nationale Veiligheid NSA had gewerkt. De beschuldiging luidde: spionage voor Moskou. Dank zij inlichtingen van Y zou men op het spoor van P zijn gekomen.
4. Voorts werd op 20 december 1985 te Washington aangehouden Randy Miles J , die toegaf dat hij geheime documenten had toegespeeld aan de Sovjets. Hij werkte bij een bedrijf, dat regeringsopdrachten kreeg. Volgens het persbericht was hij van 1978 tot 1980 in dienst van de FBI.
5. Volgens een persbericht werden op 11 oktober 1985 in West-Berlijn drie Sovjets gearresteerd op beschuldiging van spionage tegen de Amerikaanse strijdkrachten. Zij werden op 12 oktober overgedragen aan Sovjet-autoriteiten in Oost-Berlijn.
6. Inmiddels is bekend geworden, dat België in juli 1985 een lid van de Sovjet-handelsdelegatie heeft uitgewezen, die in Antwerpen op heterdaad was betrapt bij het kopen van wetenschappelijke rapporten.
7. Op 13-11-1985 werd in Rotterdam de 42 jarige Ellen T. gearresteerd op grond van verdenking van het plegen van activiteiten, strafbaar gesteld in artikel 98 van het wetboek van strafrecht. Ellen T. copieerde een aantal geheim gerubriceerde documenten (patenten van strategische waarde) en was voornemens deze toe te spelen aan de DDR. Een justitieel onderzoek is nog gaande.

8. Op 18-12-1985 werd een sinds vele jaren in Nederland woonachtige Westduitse zakenman door het BKA in de BRD aangehouden. De man wordt ervan verdacht het Oostduitse Ministerium fur Staatssicherheit rapporten te hebben geleverd op het gebied van lucht- en ruimtevaart. Het onderzoek in deze zaak duurt voort.

=====

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN =====

AFSPLITSINGEN BINNEN WESTEUROPEES COMMUNISME

In de afgelopen periode kwam het Nederlandse communisme in het nieuws doordat het Verbond van Communisten in Nederland (VCN), dat tot nu toe als oppositiegroep binnen de CPN was opgetreden, zich als zelfstandige, met de CPN concurrerende partij vestigde. Deze afsplitsing en - tengevolge daarvan - het optreden van twee partijen die zich beide communistisch noemen, maken het Nederlandse communisme niet tot een geval apart. Integendeel, interne strijd, vleugelvorming, scheuring en de oprichting van "tegenpartijen" komen binnen het communisme in West-Europa en elders evenzeer en zelfs met een zekere regelmaat voor.

In het onderstaande wordt aan de hand van ontwikkelingen in een aantal Westeuropese CP-en nader op dit verschijnsel ingegaan.

"Historische" afsplitsingen, zoals het trotskisme, maoïsme e.d., die een verhaal op zich vormen, worden hierbij buiten beschouwing gelaten.

De aandacht gaat vooral uit naar de actuele, zij het ook al weer geruime tijd spelende tegenstelling tussen die groeperingen binnen het Westeuropese communisme die zich strikt aan de Sovjetorthodoxie conformeren en die welke een minder aan Moskou gebonden, reformistische of zoals het tot voor enkele jaren heette, "eurocommunistische" koers willen volgen. In deze context spelen immers ook het conflict in de CPN en de daaruit voortkomende oprichting van het VCN zich af.

Diverse afplitsingen binnen het Spaanse communisme

De partij die het meest de aandacht getrokken heeft met haar interne verwickelingen rond het hierboven aangeduide thema is ongetwijfeld de Spaanse CP (PCE).

Al in het begin van de jaren '70 kreeg de PCE met een afsplitsing te maken onder leiding van de voormalige generaal uit de Spaanse burgeroorlog, L. . Deze wilde de veroordeling door de PCE van de Sovjetingreep in het Tsjechoslowaakse vernieuwingsexperiment van 1968 niet accepteren en richtte uit protest een tegenpartij op, de PCOE, Communistische Partij van de Arbeiders van Spanje. Hoewel deze PCOE een zekere mate van erkenning door Moskou ondervond, slaagde de partij er niet in zich tot een serieuze bedreiging voor de PCE te ontwikkelen. Dat lukte

haar ook niet toen zij na de verdwijning van het FRANCO-bewind, net als de PCE, weer legaal in Spanje mocht optreden. De PCOE bleek een minder dan marginale politieke verschijning waarvan sinds haar legalisatie zelden meer iets werd vernomen. Tot opheffing kwam het overigens niet en verrassenderwijs dook de partij met een delegatie - L zelf - op bij het oprichtingscongres van het VCN .

Ongeveer uit dezelfde periode dateert een andere splintergroep, de PCE - "8e en 9e congres" , ook wel aangeduid als de groep - G . Ook G opponeerde tegen de veroordeling van de Warschau-pactinval in Tsjechoslowakije. Nadat hij daarom uit de PCE was gezet, werkte hij aanvankelijk met L samen maar uiteindelijk bleken zij het niet met elkaar te kunnen vinden. G 'S partij slaagde er nog minder in dan die van L voet aan de grond te krijgen. De groep is al jaren uit de publiciteit verdwenen.

Ondanks deze niet direct bemoedigende voorbeelden kwam het in januari 1984 binnen het Spaanse communisme opnieuw tot oprichting van een orthodoxe, volstrekt pro-Sovjet gerichte partij. Leider ervan is Ignacio G. , een oudgediende die al sinds 1947 in de top van de PCE meedraaide maar die in 1983 de PCE de rug toekeerde omdat hij deze te eurocommunistisch vond. Vanuit de pretentie dat hij met zijn groep de echte Spaanse communistische partij vormde, wilde G. aanvankelijk zijn partij onder de naam PCE laten optreden. De oorspronkelijke PCE maakte dat echter door een protest bij de rechter onmogelijk. G. c.s. kozen daarop in eerste instantie voor de naam PCPE (Communistische Partij van de Volken van Spanje) maar de laatste tijd afficheren zij zich met de enkele aanduiding PC.

Deze PC van G. lijkt betere perspectieven te hebben dan de voorgaande afsplitsingen. Bij de oprichting claimde de partij een aanhang van 25.000 leden en hoewel dat algemeen als overdreven werd beschouwd, is het wel zo dat de PC nog altijd aanhangers aan de PCE onttrekt. Van belang was ook dat de nieuwe partij direct bij haar oprichting de "vriendschap, hulp en solidariteit" van de CPSU kreeg toegezegd. Dat gebeurde bij monde van plv. CC-CPSU-lid ZI , die samen met vertegenwoordigers van enkele andere Oostblok CP-en bij het oprichtingscongres aanwezig was. Volgens berichten in de Spaanse pers is de PC het afgelopen jaar bezig geweest zich met Sovjetsteun op een opvallende manier te consolideren (partijkantoren in diverse plaatsen, publicaties enz.). Moskous duidelijke voorkeur voor de PC heeft niet geleid tot een breuk tussen de PCE en de CPSU-leiding.

Het beeld binnen het Spaanse communisme is intussen nog verder gecompliceerd doordat de voormalige leider van de PCE, C. , voor nog een afsplitsing zorgde. Dat gebeurde in oktober jl. tijdens een congres dat volgens de organisatoren bedoeld was om de eenheid onder de Spaanse communisten te herstellen en waarvoor dan ook zowel de secretaris-generaal van de PCE, I. , als de leider van de PC, G. , waren uitgenodigd. Dat beide rivalen niet zouden komen, stond overigens bij voorbaat vast. De meeste commentatoren zagen daarom in C. 's opmerkingen over herstel van de eenheid niet meer dan een excuus voor zijn streven opnieuw aan het hoofd van een eigen partij te staan. De nieuwe partij treedt op onder de naam PCE (m-r), waarbij m-r staat voor marxistisch-revolutionair.

Hoewel het ontstaan van deze laatste groep in de eerste plaats samenhangt met een persoonlijke machtsstrijd tussen C. en I. , speelt toch ook de hierboven signaleerde ideologische tegenstelling mee. C. , ooit een van de belangrijkste vormgevers van het eurocommunisme, stelde zich de laatste jaren op een meer orthodox standpunt en verminderde m.n. zijn kritiek op Moskou. I. ; daarentegen probeert de reformistische lijn door te trekken.

Twee CP-en in Griekenland

In Griekenland bestaan twee rivaliserende CP-en. Beide bedienen zich van de oorspronkelijke naam van de partij, KKE. Om onderscheid te maken worden gewoonlijk de aanduidingen "binnenlandse", resp. "buitenlandse" toegevoegd. Deze aanduidingen verwijzen naar de periode waarin de breuk in de KKE een feit werd, nl. de jaren 1968-1969. In die tijd bestond in Griekenland het kolonelsregime waaronder de KKE illegaal was verklaard. Tengevolge daarvan zat een groot deel van de partijleiding in Oost-Europa. Binnen die leiding kwam het in 1968 tot een conflict en vervolgens tot een breuk tussen de orthodoxe dogmatici en de voorstanders van een vrijere koers. Het Tsjechoslowaakse vernieuwingsproces en de daarop volgende WP-inval in datzelfde jaar speelden in de verscherping van het conflict tussen de Griekse communisten een belangrijke rol.

De binnenlandse KKE, zo genoemd omdat deze groep vooral in Griekenland zelf in de illegaliteit bleef opereren, solidariseerde zich met de "Praagse lente" en wees de inval af. De buitenlandse KKE, die destijds vooral haar basis in de DDR had, stemde met de inval en de beëindiging van het Tsjechoslowaakse experiment in.

De binnenlandse KKE leek aanvankelijk de meeste aanhang te hebben. Na de val van het kolonelsbewind en de opheffing van de illegaliteit veranderde dat echter ten gunste van de buitenlandse KKE. Bij de algemene verkiezingen van afgelopen zomer haalde de orthodoxe partij plm. 10%, terwijl de eurocommunistische, binnenlandse KKE aan iets minder dan 2% kwam en daarmee 1 zetel kreeg.

Bij het gebrek aan succes in de Griekse nationale politiek kwam nog dat de binnenlandse KKE in het grootste deel van de communistische beweging nooit erkenning als communistische partij heeft gekregen. De CPSU en haar bondgenoten, met uitzondering van de wel vaker eigenzinnige Roemeense CP, erkenden vanaf het begin alleen de buitenlandse partij. Behalve met de Roemeense, onderhoudt de binnenlandse KKE in Oost Europa alleen contacten met de Joegoslavische partij en buiten Oost-Europa met een aantal partijen uit de eurocommunistische hoek. Deze laatste hebben daarnaast ook betrekkingen met de orthodoxe partij. De binnenlandse partij is er in tegenstelling tot haar concurrent wel in geslaagd tot een relatie met de Chinese CP te komen. Hoewel de binnenlandse KKE zich dus wel handhaaft, heeft de buitenlandse haar zowel op het Griekse nationale toneel als in de communistische wereldbeweging overvleugeld. De laatste presenteert zich dan ook - daarbij gesteund door de CPSU c.s. - steeds nadrukkelijker als "de" KKE zonder meer.

Tweespalt in Zweden.

In 1977 leidde een al langer durend ideologisch geschil in de Zweedse CP (VPK), dat eveneens te maken had met de reactie op de Tsjechoslowaakse kwestie, tot een breuk in de partij. Onder de naam APK splitste zich een groep af die zich volledig op de ideologische en politieke lijn van Moskou stelde. In het begin leek de nieuwe partij wel enige perspectieven te hebben. Zo koos op het VPK-congres dat aan de splitsing vooraf ging, een derde van de leden voor de pro-Sovjetlijn. Daarnaast leek Moskou geneigd tot een keus ten gunste van de APK. Daar kwam het echter niet toe.

Op het ogenblik onderhoudt Moskou contacten met beide partijen, waarbij het wel duidelijk is geworden dat de APK er niet in is geslaagd een enigszins algemene erkenning in de communistische wereldbeweging te vinden, noch zich te ontwikkelen tot iets van meer dan marginale betekenis in de Zweedse politiek. Voorzover bekend zou de APK plm. 1500 leden hebben, een tiende van de aanhang van de VPK, die bovendien - hoewel niet groot - door de verhoudingen in het Zweedse parlement de gelegenheid heeft een niet onbelangrijke politieke invloed uit te oefenen. Mede tegen deze achtergrond valt wel te verklaren dat Moskou tenslotte toch geen definitieve keus voor de APK heeft gemaakt.

Deze partij bestaat intussen nog wel en hield in 1983 zelfs haar "27e" congres. Opvallend was dat deze gebeurtenis die in Zweden zelf nauwelijks aandacht trok in het Oostduitse partijblad Neues Deutschland uitvoerig werd begeleid. In navolging van de APK schreef het Oostduitse blad eveneens over het "27e" congres, daarmee de pretentie van de APK de voortzetting van de eigenlijke CP in Zweden te zijn, overnemend. De APK bestaat dan ook waarschijnlijk in hoge mate dankzij Oost-Europa, dat daarbij tegelijkertijd de betrekkingen met de immers veel belangrijkere VPK intact houdt. Deze kan het zich uiteraard niet permitteren - dat zou slechts status-verlies opleveren zowel tegenover de APK als in de communistische wereld in het algemeen - om zelf het contact met de CPSU c.s. te verbreken.

De verdeeldheid in de Engelse CP

Nog minder succes dan de APK in Zweden had een afsplitsing van de Engelse CP (CPGB), die ook in 1977 tot stand kwam: de New Communist party (NCP). Ook hier ging het weer om een volstrekt op Moskou gerichte groep, die aanstoot genomen had aan de veroordeling door de CPGB van de inval in Tsjechoslowakije en die vervolgens in botsing kwam met de eurocommunistische koers van de partij.

Bij haar oprichtingsvergadering liet de nieuwe partij weten te rekenen op plm. 5000 leden. Verder was er sprake van een eigen blad en van steun die uit de Sovjet-Unie, de DDR en Tsjechoslowakije gegeven zou worden. Anders dan in het geval van de Zweedse APK en later de Spaanse PC liet Moskou een openlijke steunverklaring of een andere demonstratie van erkenning achterwege. Ook kwam de partij bij lange na niet aan het geclaimde ledenaantal; het bleef bij enkele honderden aanhangers, voorzover bekend. Na haar ontstaan heeft de NCP dan ook maar zeer sporadisch meer van zich laten horen. Haar aanwezigheid op het al meermalen genoemde VCN-congres was zo'n gelegenheid.

Belangrijker dan het bestaan van de NCP, dat weinig om het lijf heeft, is het feit dat het na 1980 in de CPGB opnieuw tot een conflict tussen vernieuwers en hardliners kwam. Deze laatsten vormen ruim een derde van de inmiddels tot minder dan 20.000 leden teruggelopen partij. Zij hebben zich meester weten te maken van de partijkrant Morning Star. Daarmee bestoken zij de reformistische meerderheid, die op haar beurt met allerlei middelen - tot royementen toe - de orthodoxen uit de leidende organen van de partij heeft gewerkt. Het afgelopen jaar is er een soort patstelling ontstaan, die - gezien de scherpte van de tegenstellingen - mogelijk alleen maar door een nieuwe breuk kan worden opgeheven.

De situatie in de Finse CP

Een bijzonder geval, maar niettemin passend in het hier behandelde kader, vormt de Finse CP.

Ook in deze partij staan al heel lang een neo-stalinistische minderheid en een reformistische meerderheidsgroep tegenover elkaar. Deze tegenstelling heeft destijds zelfs een organisatorische vorm gekregen in die zin dat de minderheid een aantal eigen districtsorganisaties had, een eigen blad, een aantal parlementaire vertegenwoordigers, die binnen de fractie als een aparte groep optraden, en een gegarandeerd aantal plaatsen in de hoogste bestuursorganen van de partij.

De Finse CP kende dus binnen het raam van formele eenheid feitelijk een organisatorische splitsing tussen de rivaliserende groepen. Deze situatie die in een communistische organisatie eigenlijk helemaal niet bestaanbaar is (democratisch centralisme, verbod op fractievorming) was min of meer door Moskou zelf opgelegd. Moskou nl. wilde en wil nog altijd, om redenen die te maken hebben met Fins-Sovjetrussische verhouding in het algemeen, geen scheuring in de Finse CP.

De situatie, die op deze manier in de partij ontstond, werd in de afgelopen jaren onhoudbaar. Voorjaar 1984, tijdens het toen gehouden partijcongres, besloot de meerderheid de minderheidsvertegenwoordigers uit het politiek bureau en het centrale comite van de partij te zetten. Een tegenactie van de minderheid, gesteund door Moskou, leidde in het afgelopen voorjaar tot een nieuw congres.

In tegenstelling tot wat de minderheid had geeist, bekrachtigde dit congres de eerder genomen besluiten. In oktober jl. tenslotte plaatste de partijleiding de organisaties van de orthodoxe minderheid buiten de partij.

De formele scheuring die in de Finse CP al zo vaak gedreigd heeft, lijkt hiermee een feit te zijn geworden, al is het zo dat de partijleiding de orthodoxen nog niet als individuele leden heeft geroyeerd. Of de minderheid een eigen partij zal vormen of eventueel toch nog - mogelijk op basis van met hulp van Moskou af te dwingen voorwaarden - binnen de partij zal blijven, is op dit moment nog niet bekend.

Algemene opmerkingen

Wanneer men bedenkt dat het soort tegenstelling dat in de hier behandelde gevallen een rol speelde en speelt, ook - zij het in een minder explosieve vorm - in verschillende andere Westeuropese CP-en aan de orde is, dan valt vast te stellen dat de Nederlandse CP met de afsplitsing van het VCN heel goed past in een beeld dat vrij algemeen binnen het Westeuropese communisme waarneembaar is.

Afsplitsingen die in de hier behandelde periode - globaal vanaf 1968 - tot stand kwamen, hadden als regel geen of weinig succes. Afsplitsingen van de Spaanse CP (PCOE, groep-G.) en van de Engelse CP (NCP) verdwenen bijna geheel uit beeld, afscheidingen van de Zweedse (APK) en de Griekse CP (binnenlandse KKE) leiden een minimum bestaan. Betere mogelijkheden lijken aanwezig voor de Spaanse PC van G.), maar ook dat moet nog blijken.

Hoewel de Sovjetsympathie gewoonlijk merkbaar uitgaat naar de orthodoxe groepen, volgt de CPSU-leiding in dit soort zaken niet steeds dezelfde lijn. Zo kreeg de APK Moskou openlijke erkenning, de NCP niet. Bij de oprichting van de PC in Spanje trad Moskou aanmoedigend op, bij de Finse CP doen de Sovjetleiders wat zij kunnen om een breuk te voorkomen. In Griekenland bestaat er voor Moskou maar een communistische partij, in andere gevallen onderhoudt de CPSU betrekkingen met zowel de oorspronkelijke partij als de afgesplitste groep (PCE en PC in Spanje bijv.).

Voor het al dan niet slagen van een afsplitsing is Moskou's steun niet zonder meer doorslaggevend. Ondanks een dergelijke steun zijn groepen als de PCOE en de APK geen succes geworden. Anderzijds handhaaft de binnenlandse KKE zich al jaren zonder Sovjetsteun, zij het moeizaam.

Hoewel het optreden van het VCN binnen een meer algemeen kader valt, is het daarom nog niet echt mogelijk om een soort generaliserende prognose te maken over de eventuele toekomstperspectieven van het VCN.

VERBOND WORDT PARTIJ

Op 2 en 3 november 1985 werd het "Verbond van Communisten in Nederland" (VCN), als de partij voor communisten in Nederland opgericht. Deze partij wil zich op basis van het wetenschappelijk socialisme - het marxisme-leninisme - inzetten voor de vrede en de belangen van zowel werkenden als niet-werkenden. Zij zal volgens haar program "Voor loon werk en vrede" de communistische partij opbouwen in buurten en bedrijven. Het aantal leden van het VCN ligt rond de 1000. Zo'n 2000 personen zijn geabonneerd op "Manifest", de twee-wekelijkse uitgave van het VCN. Vanaf 1 januari 1986 zal "Manifest" wekelijks verschijnen.

Ontstaansgeschiedenis

In 1982 verenigden gematigde en extreem orthodox-communisten binnen de CPN zich in het "Horizontaal Overleg van Communisten" (HOC), toen op een CPN-congres was gebleken, dat de vernieuwingsgezinde communisten binnen deze partij de steun van de meerderheid hadden gekregen. In februari 1984 werd door een groep leden van het HOC het "Verbond van Communisten in Nederland" opgericht. Zij hoopten hiermee beter georganiseerd naar buiten te kunnen treden en de oppositie binnen de CPN tegen de voortgang van de vernieuwing in die partij te versterken. Tegelijk kreeg men daardoor de beschikking over een organisatie waarbij ook niet-CPN-leden zich konden aansluiten. Een volledige afsplitsing van de CPN werd daarmee feitelijk voorbereid. Op een algemene vergadering d.d. 7 oktober 1984 besloot het VCN om uiterlijk in oktober 1985 een nieuwe communistische partij op te richten, vanuit de overweging dat de CPN niet langer op een zuivere marxistisch-leninistische grondslag berustte. Na het 29e congres van de CPN in maart 1985 zagen de VCN-ers er geen enkel heil meer in binnen de CPN naar een orthodox-communistische lijn te streven. Laurens M. , hoofdredacteur van "Manifest" en een van de meest vooraanstaande leiders van het VCN merkte op: "Het VCN zal nu de voorhoederol op zich moeten nemen". Vanaf maart 1985 zijn dan ook vrijwel alle activiteiten binnen het VCN gericht geweest op het voorbereiden van de oprichting van de nieuwe, "waarlijk" communistische partij.

Doelstellingen VCN

De voornaamste doelstelling van het VCN is "het stimuleren van denken en handelen vanuit een proletarisch klassestandpunt" teneinde uiteindelijk het socialisme te kunnen vestigen.

Deze doelstelling is in het actieprogramma "Voor loon werk en vrede" nader uitgewerkt.

Daarin wordt het marxisme-leninisme de grondslag genoemd voor de partij VCN en wordt de proletarische klassenstrijd als fundamenteel aangemerkt voor het omverwerpen van het kapitalisme en het tot stand komen van een socialistische maatschappij.

In de praktische activiteiten heeft het VCN al laten blijken een zeer hoge prioriteit toe te kennen aan activiteiten binnen bedrijven en vakbonden. Daarbij wordt aan discussies over arbeidsduurverkortung, loonmatiging en dergelijke weinig waarde gehecht, maar is men er op uit de heersende macht van het kapitaal te breken door harde looneisen te stellen. Zo werkt het VCN aan een directe confrontatie tussen kapitaal en arbeid, die van doorslaggevend belang wordt geacht voor de strijd voor socialisme. Het VCN is voorts voor daadwerkelijke solidariteit met de socialistische staten, de anti-imperialistische bevrijdingsbewegingen en met alle anti-imperialistische krachten in het door het kapitalisme overheerste deel van de wereld.

Het bovengenoemde actieprogramma vormde samen met een "beschrijvingsbrief", de circulaire "Communistische partij oprichten in buurten en bedrijven", de uitgave "Voorwaarts....VCN naar een Communistische partij", de "Statuten en beginselverklaring van het VCN" en de statuten van de Stichting "HOC", de discussiegrondslag voor het in november gehouden oprichtingscongres.

Vorbereiding congres

Als voorwaarde voor de oprichting van de nieuwe partij had de dagelijkse leiding van het VCN gesteld, dat er minstens 1.000 leden en 2.000 "Manifest"-abonnees zouden moeten zijn. Er werden verscheidene acties ondernomen om deze "streefgetallen" te halen. Daarin was een hoogtepunt een op 22 september 1985 georganiseerd propagandafestival ten behoeve van "Manifest". Dit "Manifestival" werd door enkele duizenden mensen bezocht. Manifestredacteur M1 ageerde tijdens deze bijeenkomst tegen de kritische verslaggeving over de Sovjet-Unie in de burgerlijke pers en in "De Waarheid" en verklaarde dat het de functie was van "Manifest" om positieve geluiden uit dat land in Nederland door te laten klinken.

Gedurende deze ledenwerfacties was er overigens ook veel aandacht voor de ideologische versterking van het VCN. Er werd een landelijke werkgroep scholing ingesteld, die een programma ontwierp om de honderden leden (waarvan

sommigen al jarenlang lid waren geweest van de CPN!) de beginnenden van het marxisme-leninisme bij te brengen. Hiermee wil de VCN-leiding voorkomen in dezelfde fout te vervallen, die zij de CPN-leiding verwijt, namelijk ruimte te bieden voor kleinburgerlijk idealisme ten koste van de marxistisch-leninistische ideologie, hetgeen volgens de VCN-leiding tenslotte leidde tot de "vernietiging" van de CPN.

Het congres

Tijdens het op 2 en 3 november j.l. in de Hoeksteen te Amsterdam gehouden oprichtingscongres waren ruim 400 VCN-leden aanwezig, waarvan 260 met stemrecht. De leden met stemrecht waren als zodanig afgevaardigd door de verschillende VCN-districten. Bepaald was dat uitsluitend de leden, die de verschuldigde contributies hadden betaald, het congres mochten bijwonen.

Openingsrede

Rene D. I., door het partijbestuur later gekozen tot algemeen secretaris, hield de openingsrede, een ideologisch betoog dat meer leek op een geloofsbelijdenis, dan op een praktisch bruikbare analyse van de maatschappij. Hij begon met het verdedigen van de oprichting van de nieuwe partij. Naar zijn opvatting had de CPN zich van haar ideologische grondslagen laten beroven en was de (her) oprichting van de Communistische partij dus een harde noodzakelijkheid. Hij verklaarde dat voor socialistenvrijheid het voorkomen van een NUCLEAIRE catastrofe de allerhoogste prioriteit heeft. D. I. liet er geen twijfel over bestaan dat het VCN daarbij "de vredeslievende politiek van de Sovjet-Unie en haar bondgenoten" wil steunen en het anti-Sovjetisme "consequent en overtuigend" wil bestrijden.

Een goed voorbeeld van praktische actie was zijns inziens het op initiatief van het VCN opgerichte comite "Versterk het Volkspetitionnement", dat een oproep publiceerd, waarin veel aandacht werd besteed aan de vredesvoorstellen van de Sovjet-Unie. Het VCN moet, hierop voortbordurende, steeds nieuwe initiatieven tot massa-actie entameren en voorbereiden.

D had in zijn rede weinig goede woorden over voor de CPN, de partij waarvan hij jarenlang lid was. Hij betichtte de CPN van openlijk verraad aan het internationalisme en van het zich bedienen van anti-Sovjetisme.

Verkiezing partijbestuur

Overeenkomstig de bekende communistische praktijk had het dagelijks bestuur van het VCN voor het congres een "kandidaten besprekingscommissie" ingesteld, die een voordracht voor een te kiezen partijbestuur moest doen. De dagelijkse leiding had vastgesteld, dat elk district een kandidaat voor de kandidaatbesprekingscommissie mocht leveren. Deze commissie werd verder aangevuld met zeven leden van het dagelijks bestuur, dat daardoor volledig in de commissie was opgenomen. De commissie bleek haar huiswerk goed te hebben gedaan; de op de voordracht voorkomende kandidaten werden allen in het partijbestuur "gekozen". Opmerkelijk was het dat Bob V , in het dagelijks bestuur de landelijk verantwoordelijke op sociaal-economisch terrein, aanvankelijk een partijbestuursfunctie weigerde. Hij maakt thans echter toch deel uit van het uit 25 personen bestaande partijbestuur.

Dit bestuur is met uitzondering van Lutz K , voorzitter van de aan het VCN verbonden "Communistische Jeugd Bond", samengesteld uit ex-CPN-leden. Elf van hen stonden in 1982 nog als CPN'er kandidaat voor een functie in het partijbestuur, de gemeenteraad dan wel de 2e Kamer. Zestien personen van het gekozen partijbestuur maakten al voor het congres deel uit van het algemeen bestuur van het VCN. De gemiddelde leeftijd van het partijbestuur is 47 jaar.

Tijdens een eerste zitting van het partijbestuur is op voordracht van Rene D l een dagelijks bestuur en een secretariaat gekozen.

Het dagelijks bestuur is als volgt samengesteld:

Rene D	algemeen secretaris
Laurens M	hoofdredacteur "Manifest"
Nico van E	vredesstrijd/internationale contacten
Klaas de W	landelijk penningmeester
Chris S	stichting HOC, financiële acties
Wil v.d. K	sociaal-economische zaken

Sjef van S	organisatie Manifest
Rinze V	voorz. VCN, en eveneens sociaal- economische zaken
Henk D	organisatie Manifest
Ineke J	scholing
Emmy L	jongerenwerk

De eerste zeven vormen het secretariaat, het hoogste bestuursorgaan van het VCN.

Internationale relaties

Al lang voor de oprichting van de partij VCN werd het "internationaal buro" van het VCN opgericht. Dit buro bestaat uit de dagelijks bestuursleden M. I., D. I. en van E.

West- en Oosteuropese communistische partijen werden uitgenodigd tot het bijwonen van het "Manifestival" alsmede het VCN-congres. Leden van een CJB/VCN-delegatie, die deelnam aan het Wereldjeugdfestival te Moskou, hadden de nadrukkelijke opdracht contacten te leggen met vertegenwoordigers van Oosteuropese CP-en. Hoewel dat redelijk gelukt schijnt te zijn ontbraken vertegenwoordigers van communistische partijen uit die landen op het congres. Mogelijk hebben deze Oosteuropese partijen eerst de oprichting van de nieuwe partij willen afwachten, om niet van inmenging in CPN-zaken te kunnen worden beschuldigd en gingen ze daarom slechts informele contacten aan met het VCN. Er zijn tekenen, die erop zouden kunnen wijzen, dat hierin na het congres enige verandering is gekomen. Met enkele kleine Westeuropese

pro-Sovjet-gezinde partijen is in de oprichtingsfase wel een goed contact tot stand gekomen. Vertegenwoordigers van marxistisch-leninistische organisaties uit België, Australië, Spanje en Engeland waren getuige van de oprichting van de nieuwe partij. Zij konden als bewijs dienen dat de Nederlandse communisten niet alleen staan in hun strijd voor de "internationale restauratie van het marxisme-leninisme".

De buitenlanders verklaarden desgevraagd erg onder indruk te zijn van het verloop van het congres en de manier, waarop de oprichting van de nieuwe communistische partij was verwezenlijkt.

Ongetwijfeld is het VCN niet ontevreden met de tot stand gekomen relatie met de pro-Sovjet-gezinde Westeuropese splinter-partijen.

Over het algemeen kan worden gesteld, dat het oprichtingscongres een ouderwetse kameraadschappelijke sfeer ademde. Men reageerde "spontaan" op alle voorstellen die ook unaniem werden aangenomen. Tot driemaal toe werd eveneens spontaan de "Internationale" gezongen, waarbij de vuisten gebald omhoog gingen. Men toonde zich zelfbewust en trots. De aanwezigen gaven duidelijk de indruk dat voor hen een einde was gekomen aan een verwarrende periode. "De geest van het oude communisme" kwam onder meer tot uitdrukking in de grote mate van geheimhouding die werd betracht. Alle uitgerekte stukken werden direct weer opgehaald en geteld. Ook werd niet vermeld hoeveel leden het VCN heeft. Evenmin werd het aantal abonnees op "Manifest" genoemd. Dit alles werd min of meer vanzelfsprekend geacht.

Toekomstverwachtingen

De toekomstperspectieven van het VCN zijn nogal onzeker. Het lijkt er thans op, dat de ontwikkeling van het VCN voor een groot deel zal afhangen van de ontwikkeling van de internationale politiek van de CPN. Sedert medio 1984 is de kritiek van de CPN op het "reeel bestaande socialisme" in de Sovjet-Unie, weer minder scherp geworden. Zelfs is de CPN het in hoofdzaken weer eens met de CPSU. De verklaring van M. I. tijdens het "Manifestal", dat de Oosteuropese partijen de contacten met het VCN, eventueel ten koste van de CPN, willen verstevigen, mag juist door de huidige pro-Sovjet opstelling van de CPN betwijfeld worden.

De indruk bestaat dat, althans tot voor het congres, de taxatie van de CPSU en andere Oosteuropese CP-en niet veel verschilde van die van de CPN, die het VCN ziet als een geval van "schandelijke splintervorming zonder politieke toekomst".

De geschiedenis leert echter, dat de Sovjets zoveel mogelijk gebruik zullen proberen te maken van de kansen die hun in geval van een partijscheuring geboden worden.

Uiteraard spelen ook nationale aspecten een rol voor de toekomst van het VCN. Of de nieuwe partij werkelijk perspectieven heeft zal reeds kunnen blijken bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1986. De Tweede Kamerverkiezingen zullen wat dat betreft geen uitsluitel kunnen bieden, omdat het VCN de tijd nog niet rijp acht daaraan deel te nemen. De confrontatie met de CPN, die organisatorisch en electoraal in een moeilijke positie lijkt te verkeren, zou bepaald interessant hebben kunnen zijn.

*Als Pokon niet meer helpt; Overpoten in nieuwe grond
(november 1985)*

ANARCHISME ANNO 1985

Menigmaal bleek in de afgelopen jaren dat activiteiten binnen de kraakbeweging, de anti-militaristische beweging en de anti-kernenergiebeweging waren ontsproten aan anarchistische denkbeelden. Anarchisme in zijn huidige vorm is overigens niet zozeer een toepassing van de theorieën van gerenommeerde anarchistische ideologen als P I, K en B, maar eerder een levenshouding waarbij men uiting geeft aan zijn verzet tegen de autoriteiten en bovenal tegen de staat. De per definitie afwijzende houding van anarchisten ten opzichte van gezag vloeit voort uit een specifieke visie op vrijheid en persoonlijke autonomie. Anderzijds erkent men wel, dat individuele vrijheid ook z'n grenzen heeft, voornamelijk hierin gelegen dat ieder mens moet leven in een gemeenschap en zich niet kan en mag isoleren.

Hoewel derhalve "organisatie" en "anarchisme" altijd op gespannen voet met elkaar hebben gestaan, bestaan ook in Nederland toch enkele kleine anarchistische organisatiestructuren. Deze worden thans gevormd door de "Anarchistische Federatie", die is opgesplitst in het "Noordelijk Gewest van Vrije Socialisten" en de "Randstad Afdeling Anarchistische Federatie" en de lezerskringen rond de publicaties "De AS" en "De Vrije".

Anarchistische Federatie (A.F.)

Na de opheffing in 1978 van de landelijk functionerende "Federatie van Vrije Socialisten" (F.V.S.) te Appelscha bestond behoefte aan een nieuwe organisatie. In 1981 kwam men tot de oprichting van de "Anarchistische Federatie" (A.F.)

De A.F. poogde groepen en personen die zich op een anarchistische manier willen organiseren bijeen te brengen. De doelstelling is kort maar krachtig "actieve propaganda" voor de anarchie.

In 1982, tijdens de jaarlijkse Pinksterlanddagen te Appelscha, werd vervolgens besloten tot een opsplitsing in een drietal gewesten, te weten, Noord*, Randstad en Zuid.

---

* Er bestond - zoals hierna blijkt - overigens al lang een "Noordelijk Gewest van Vrije Socialisten"

Het laatste, bestaande uit leden van de "Organisatie van Roermondse Anarchisten" (O.R.A.), viel later af, zodat tegenwoordig alleen het "Noordelijk Gewest van Vrije Socialisten" en de "Randstad Afdeling Anarchistische Federatie" nog deel uitmaken van het overkoepelende orgaan.

Noordelijk Gewest van Vrije Socialisten (N.G.V.S.)

In 1946 werd het N.G.V.S. opgericht. Recent splitste zich een groep jongeren af, die op de jaarvergadering van 1985 besloot om met een nieuwe groep door te gaan op het kampeerterrein "tot Vrijheidsbezinning" te Appelscha. Deze groep heeft een eigen secretariaat en penningmeester en voorts een verantwoordelijke voor het anarchistische tijdschrift "Recht voor Allen". Het lijkt erop dat hiermee een nieuwe generatie het N.G.V.S. heeft overgenomen.

Randstad Afdeling Anarchistische Federatie (R.A.A.F.)

-----

september 1985

nummer 52

10 keer p.j.

fl. 2,50

de Raaf

Anarchisties Stencil Stapel Werk

De R.A.A.F. is een organisatie voor anarchisten - groepen en personen - die actief zijn in de Randstad en waarbinnen iedereen zelf invulling geeft aan het anarchisme.

Door middel van maandelijkse vergaderingen tracht men meer evenwicht te bereiken tussen doel en middelen (economische strijd, geweld, parlementarisme). Ter ondersteuning daarvan werd het "Anarchisties Stencil Stapel Werk" (A.S.S.W.) opgezet, hetgeen in feite bestaat uit de notulen van vergaderingen en uit theoretische stukken en pamfletten uit binnen- en buitenland; dit alles met een nietje samengebundeld tot een anarchistisch geschrift.

De AS

Het anarchistische tijdschrift AS werd in december 1972 opgericht omdat er naar de mening van enkele anarchisten behoefte bestond aan een blad dat in de eerste plaats een theoretische onderbouw voor het anarchisme moest leveren. De AS richt zich informatief op de beter-geschoolden binnen de samenleving. Naast onder andere theoretici als Thom H. en Rudolf de J. trad de onlangs overleden nestor van het Nederlandse anarchisme A.L. C. op als lid van het redactie-collectief van deze zes maal per jaar verschijnende publicatie.

De Vrije

Het anarchistische maandblad De Vrije was sedert 1971 het orgaan van de F.V.S. De redactie bestaat uit een autonoom handelend collectief van anarchisten.

De redactie wil het blad een orgaan doen zijn voor alle stromingen van het anarchisme met de nadruk op het ongeorganiseerde deel.

Met een oplage van 1400 exemplaren, is De Vrije de meest gelezen anarchistische periodiek.

=====

III. MINDERHEDEN

=====

MOLUKKERS

Zoals bekend houdt de Molukse huurkwestie, een strijd voor onder meer behoud van de domeinen-woningen en voor lagere huren, de gemoederen binnen de Molukse gemeenschap reeds enige tijd bezig. Momenteel is deze kwestie onderwerp van overleg tussen afgevaardigden van de Molukse eenheidsorganisaties Badan PERSATUAN (B.P.) en de Nederlandse regering.

Daarnaast maar niet geheel losstaand van bovengenoemde problematiek, valt er een verrassende opleving van het R.M.S.-ideaal te constateren. Op verscheidene niveaus in de Molukse samenleving worden ter verwezenlijking van dit ideaal nieuwe initiatieven ontwikkeld.

Onderhandelingen Badan PERSATUAN/Nederlandse Regering

Eind november 1985 vond een tweetal gesprekken plaats tussen een delegatie van de Badan PERSATUAN (B.P.) en de Ministers van Algemene Zaken, W.V.C. en Binnenlandse Zaken met hun adviseurs. Onderwerp van bespreking was de mogelijkheid tot verbetering van het algemeen welzijn van de Molukse gemeenschap in Nederland. Daarbij kwam ook de bekende huurkwestie aan de orde. In verband daarmee werd aan de gesprekken van Molukse zijde onder meer deelgenomen door de Molukse ingenieur Remy M. , die - als hoofd van een Moluks architectenbureau - verantwoordelijk zal zijn voor alle aan te vatten renovatieprojecten.

Overigens hebben beide delegaties er blijk van gegeven hun eigen opvatting te hebben omtrent hetgeen verstaan moet worden onder algemeen welzijn van de Molukkers in Nederland.

Het kabinet gaat uit van de in 1978 tot stand gekomen "Molukkennota" om verbeteringen door te voeren en wil daarnaast als goodwill-geste de Molukse ex-KNIL-lers een herdenkingspenning en een KNIL-museum te Vught schenken. De Badan PERSATUAN heeft deze nota in 1978 echter als niet acceptabel verworpen en wenst daarom op die basis niet te onderhandelen. De BP laakt met name dat de "Molukkennota" geen gewag maakt van het RMS-ideaal, terwijl de Badan PERSATUAN - zelf een politieke (R.M.S.!) organisatie - dit nu juist als een van de uitgangspunten van haar beleid ziet. Wanneer de Nederlandse regering dit ideaal niet in haar beschouwing wenst te betrekken dan vervalt hiermee voor de B.P. iedere basis voor verdere besprekingen.

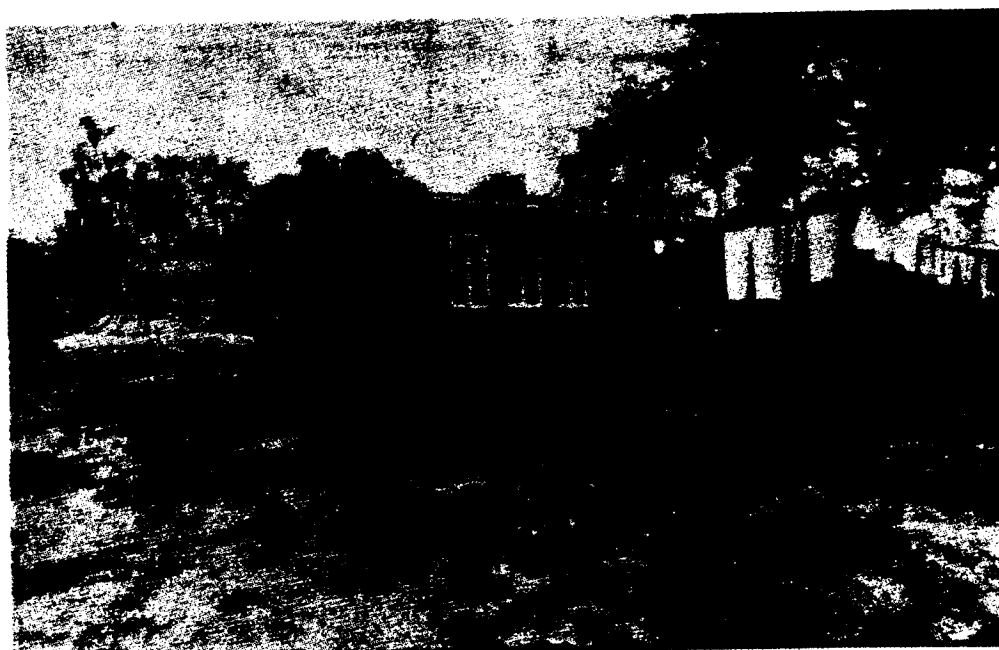

Daarnaast is het gebaar van de Nederlandse Regering om de Molukkers een herdenkingspenning en een museum te schenken vele Molukkers in het verkeerde keelgat geschoten. Zijn zien in deze geste namelijk de zoveelste poging om de Molukse idealen af te kopen. Dit plan sterkt hen in hun mening, dat zij door de Nederlandse regering niet au serieux worden genomen. De persberichten die inmiddels over deze onderhandelingen verschenen zijn, gaan over het algemeen aan de achterliggende problematiek voorbij. Overigens hebben de Molukkers wel toegezegd in het begin van 1986 met de onderhandelingen door te willen gaan.

Vught

In juni 1985 besloot de Ministerraad aan W.V.C. geen "blanco" ontruimingstitel te verlenen met betrekking tot het laatste Molukse barakkenkamp in Nederland, kamp "Lunetten" te Vught. Dit betekent, dat de Molukse kampbewoners vooralsnog niet tegen hun wil uit het kamp gezet kunnen worden. Een herziening van dit besluit is niettemin wel te verwachten in de nieuwe kabinetsperiode, dus na de Kamerverkiezingen van 1986.

Nu reeds staat het aan het Ministerie van W.V.C. vrij de barakken, die door vrijwillige verhuizingen leegkomen, zo snel mogelijk onbewoonbaar te maken om "krakers" - met name de buitenstaanders onder hen - de pas af te snijden. Een eerste poging iets dergelijks te ondernemen mislukte echter. Op donderdag 7 november j.l. wachtte een twintigtal Molukkers het ingehuurd slopersbedrijf en een technicus van de gemeente Vught namelijk op, met de bedoeling hun het werken onmogelijk te maken. De technicus en het slopersbedrijf moesten het kamp dan ook onverrichterzake verlaten.

• Enkele van de rijen barakken in Lunetten, een voormalig concentratiekamp uit de Tweede Wereldoorlog

Door de betrokken autoriteiten wordt momenteel een draaiboek samengesteld, dat het hun in de nabije toekomst mogelijk moet maken leeggekomen barakken onmiddellijk onbewoonbaar te maken. Dat deze acties gepaard zullen gaan met botsingen met de kampbewoners ligt in de lijn der verwachtingen.

Opleving R.M.S.-ideaal

De eerste recente aanzet tot opleving van het R.M.S.-ideaal onder de Molukkers in Nederland dateert van 1 mei 1985. Een 18-tal Molukkers vertrok toen naar Stockholm om deel te nemen aan een demonstratie van Atjehse vluchtelingen in Zweden. Het enthousiasme der Atjehers en hun optimistische kijk op de vrijheidsstrijd werkte inspirerend op de Molukkers.

SURINAMERS

Schietpartij in Rijswijk

In de nacht van 7 op 8 maart 1985 vond op de derde etage van het Pand Verriijn Stuartlaan 17 te Rijswijk een schietpartij plaats waarbij drie personen werden gedood en twee zwaar gewond door schoten in het hoofd. De slachtoffers waren leden van een amateur muziekband, die kort voor de schietpartij een repetitieavond hadden beeindigd. Op dezelfde etage aan de achterzijde van het pand was de Raad voor Bevrijding van Suriname gehuisvest. Uit de beschrijvingen van de twee daders, die door de twee overlevende slachtoffers van de schietpartij werden gegeven, kon worden opgemaakt dat de daders van Surinaamse afkomst waren. Aangezien geen aanleiding of motieven voor de aanslag in de kring(en) van de slachtoffers konden worden gevonden, mag worden verondersteld dat de aanslag bedoeld was voor leden van de Raad voor Bevrijding van Suriname.

In het onderzoek naar de daders van de schietpartij, ingesteld door het Regionaal Recherche Bijstandsteam Den Haag, zijn wel aanwijzingen voor de aanslag naar voren gekomen, doch de identiteit van de daders is vooralsnog niet bekend geworden.

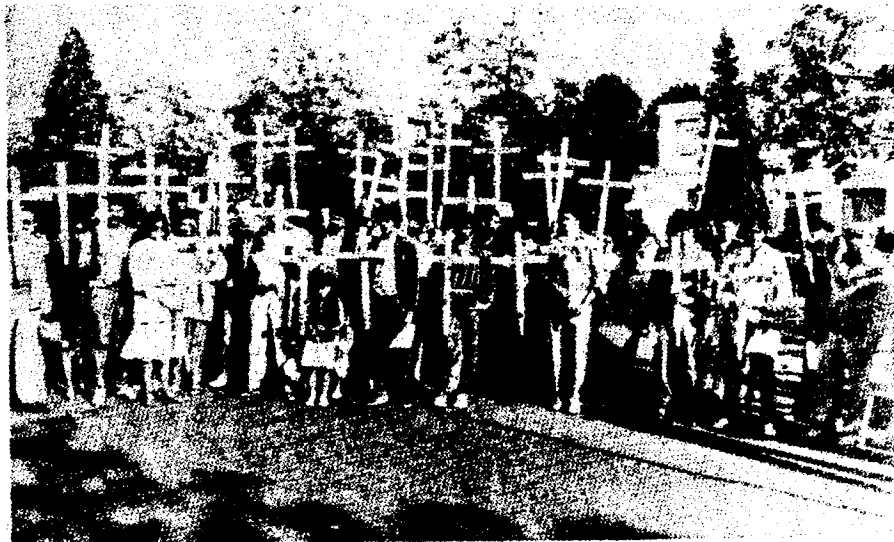
Een direct gevolg van de schietpartij was dat de Raad voor de Bevrijding van Suriname o.l.v. Henk CHIN A SEN onderdak zocht bij de stichting MAKMUR te Rotterdam. Officieel stelt deze stichting zich de opvang en begeleiding van uit Suriname afkomstige vluchtelingen ten doel. De voorzitter, Paul SOMOHARDJO en enige leden van de stichting MAKMUR kwamen in juli jl. in opspraak, toen door de gemeentepolitie te Rotterdam in een pand, gelegen aan de Walcherenstraat aldaar, een wapendepot werd aangetroffen. Naast vier vuurwapens en ruim tweeduizend stuks munitie, werden eveneens vierentwintig zogenaamde pijpbommen aangetroffen.

Uit het ingestelde onderzoek kon de betrokkenheid van MAKMUR-leden worden vastgesteld, doch de herkomst van de explosieven bleef vooralsnog onbekend, evenals het doel waarvoor ze bestemd waren.

Surinaamse (politieke) groeperingen in Nederland

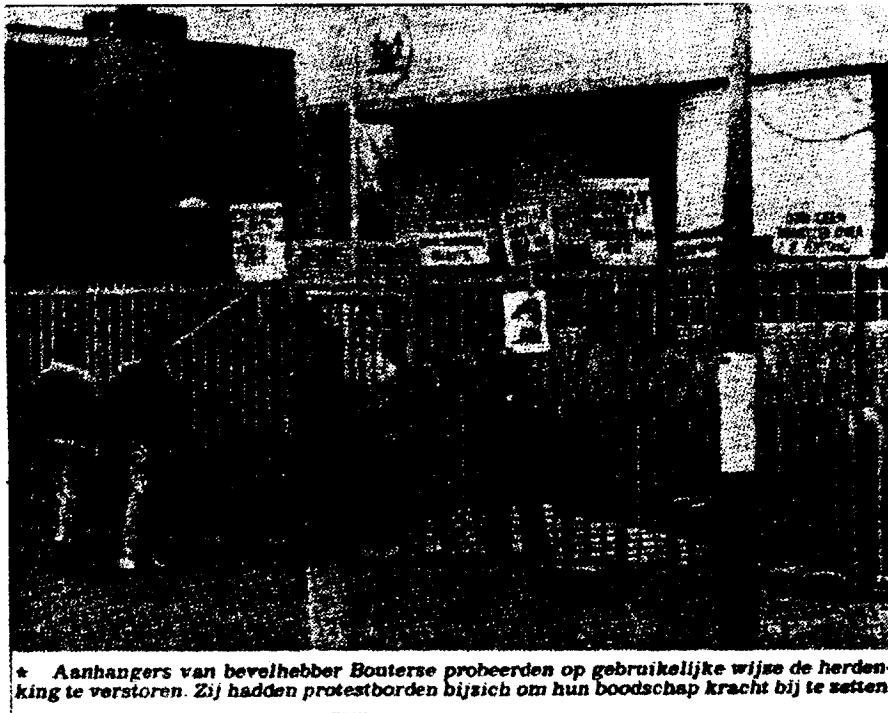
Mede onder invloed van de gebeurtenis te Rijswijk in de nacht van 7 op 8 maart 1985 zijn de spanning en de kloof tussen voor- en tegenstanders van het Bouterse- bewind hier te lande vergroot.

De maandelijkse herdenking van de slachtoffers van de decembermoorden van 1982, gehouden bij het Surinaams consulaat in Amsterdam, brengt beide partijen steeds weer tegenover elkaar: enerzijds de anti-Bouterse figuren, die de slachtoffers herdenken en minder vleierende boodschappen aan het adres van Bouterse ventileren en

* Bij de maandelijkse dodenherdenking voor het Surinaamse consulaat in Amsterdam-/Buitenveldert werden vijftig kruizen hoog gehouden, met daarop de namen van de tot dusverre bekende slachtoffers van het militaire bewind.

anderzijds de aanhangers van Bouterse, die vanuit het consulaat in de hoofdstad de herdenking trachten te verstoren, onder andere met behulp van zeer luide muziekinstallaties. Naar aanleiding van klachten van buurtbewoners zijn medio 1985 van politiezijde met beide partijen afspraken gemaakt, die ditmaal hebben geleid tot een rustiger verloop van het geheel.

* Aanhangers van bevelhebber Bouterse probeerden op gebruikelijke wijze de herdenking te verstoren. Zij hadden protestborden bij zich om hun boodschap kracht bij te zetten.

Typerend voor de tegenstellingen was ook de onafhankelijkheidsviering van de Surinamers in Nederland. De Bouterse-aanhang onder leiding van de Liga van Surinaamse Patriotten, vierde de onafhankelijkheid op 17 november j.l. in het Roothaanhuis te Amsterdam, terwijl op dezelfde dag de anti-Bouterse groeperingen in de Julianahal van de Koninklijke Jaarbeurs te Utrecht dit feit herdachten.

Anti-Bouterse groeperingen

Na het mislukken van de poging van het Amsterdams Volksverzet (A.V.V.) onder leiding van Andre HAAKMAT om met het Bouterse bewind tot een dialoog te komen, schaarde het A.V.V. zich begin 1985 in de rijen van het verzet.

In dezelfde periode werden twee nieuwe organisaties opgericht, die zich vanuit Nederland willen inzetten voor het herstel van de democratie en de mensenrechten in Suriname.

De ex-parlementarier, Edmund V , nam het initiatief tot oprichting van de stichting Democratische Rechtsorde in Suriname (DROS), terwijl S , V en ST de leidinggevende figuren vormden achter het Democratisch Appel Suriname (DAS).

Een "initiatiefgroep" van drie personen, die vreesden dat het Surinaams verzet steeds verder uiteen zou vallen, deed een poging de groeperingen rond de tafel te krijgen teneinde de activiteiten enigszins te coördineren.

Zo ontstond het Periodiek Overleg Surinaams Verzet (P.O.S.V.), waarbinnen vertegenwoordigers van DROS - DAS - AVV - MAKMUR en de Raad voor de Bevrijding van Suriname trachtten op dezelfde lijn te komen. Na een drietal bijeenkomsten, die van de nodige veiligheidsmaatregelen waren omgeven, bleek de "initiatiefgroep" niet het beoogde resultaat te kunnen behalen.

Congres MAKMUR

In verband met het een-jarig bestaan van het Surinaamse vluchtelingenopvangcentrum MAKMUR vond op 5 oktober jongstleden in zijn gebouw aan de Lange Hilleweg in Rotterdam een congres voor Surinaamse vluchtelingen in Nederland plaats. Door afzeggingen van onder andere vertegenwoordigers van het Ministerie van Justitie, de vreemdelingendienst Rotterdam en het Hoge Commissariaat voor Vluchtelingen vertoonde het congres een sterk eenzijdig beeld.

Het woord werd onder andere gevoerd door Paul SOMOHARDJO, voorzitter van de Stichting MAKMUR, Henk CHIN A SEN, voorzitter van de Raad voor de Bevrijding van Suriname en Mr. Rudolf J , voorzitter van de Stichting Democratie en Mensenrechten voor Surinamers. Het aantal Surinamers, dat door bemiddeling van de stichting MAKMUR in Nederland politiek asiel aanvraagt, stijgt met de maand. Inmiddels hebben de eersten, die hun aanvraag niet gehonoreerd zagen, een kort geding tegen de Nederlandse Staat aangespannen.

Pro-Bouterse Groeperingen

De grootste pro-Bouterse groepering, de Liga van Surinaamse Patriotten (LSP) onder leiding van Ludwich van M , vertoonde na een periode van inactiviteit medio 1985 weer enige opleving. De Surinaamse Nieuwsbrief - een wekelijkse uitgave van de Liga, die geruime tijd niet meer was verschenen - vond aarzelend weer een weg naar de abonnees.

SLUIT JE AAN BIJ DE BONI

Medio augustus proclameerde van M in Paramaribo de oprichting van de jongerenafdeling "BONI".

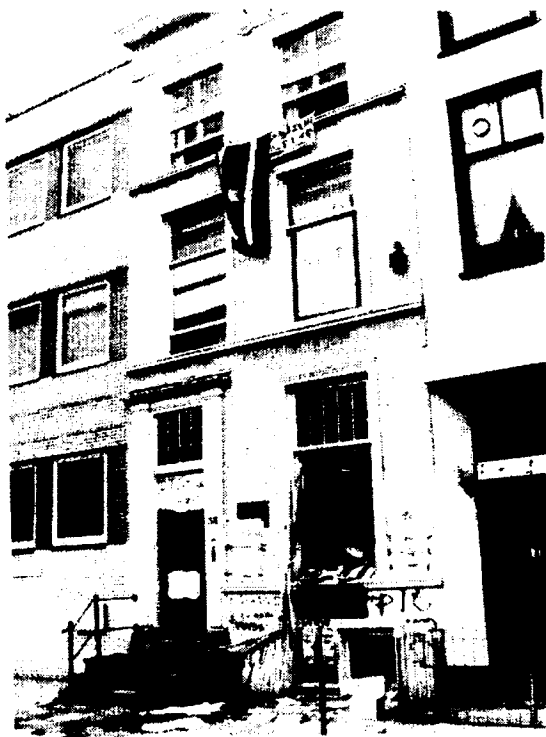
Deze groep "padvindende", die zich moet ontwikkelen van militante jongeren tot mondige patriotten, staat onder leiding van de ex-commando Johnny K.

De BONI's, die zich zullen specialiseren in het ongewapend gevecht, werden tijdens de onafhankelijkheidsviering in Amsterdam in uniform aan de aanwezigen voorgesteld.

HET BONI ZOMERKOSTUUM

Voor Liga-leden in Amsterdam en omgeving, die op plaatselijk niveau actief willen zijn, is een werkgroep Liga Amsterdam in oprichting. Bij gebleken belangstelling zal ook een "BONI"-afdeling Amsterdam worden opgericht.

Op 22 mei jongstleden bezetten twaalf personen het kantoor van de remigratiestichting Terug naar Suriname (TENASU) in Den Haag. De actievoerders kwamen uit de gelederen van de pro-Bouterse groeperingen "NATTY CULTURE", Stichting Remigratie Surinaamse Jongeren Collectief (STIRESUJOCO) en de Beweging Ondersteuning Nationale Alfabetisatie Campagne (BONAC/ALFA '84). Aanleiding voor de bezetting - reeds de derde maal in een reeks - was ook nu weer de onvrede over het bestuur van

TENASU, dat zich volgens de actievoerders te weinig inzet voor een effectief remigratiebeleid en de stichtingsgelden op onjuiste wijze beheert.

Leden van bovengenoemde drie groeperingen en personen van de Unie voor Volksdemocratie Suriname (UVS) onder leiding van Evert "Tjon" WOLF, kunnen worden aangemerkt als de meest militante Bouterse-aanhangers in Nederland.

Akkoord tussen militaire machthebbers en "oude" politieke partijen in Suriname

Op 25 november jongstleden werd het Surinaamse volk - bij gelegenheid van de tiende verjaardag van de Surinaamse Republiek - in kennis gesteld van het bereikte akkoord tussen de militaire machthebbers en de leiders van de drie grootste politieke partijen van voor de Staatsgreep van 25 februari 1980.

Jaggernath LACHMON (VHP), Henk ARRON (NPS), Willi SOEMITA (KTPI) en Desi BOUTERSE ondertekenden op 23 november in het voormalige presidentiele paleis het accoord, waaraan een periode van twee jaar overleg was vooraf gegaan. Met dit gebaar maakte BOUTERSE een - mogelijk uit economische overwegingen gedwongen - stap, die een begin moet zijn tot herstel van de democratie in Suriname, een voorwaarde die de Nederlandse Regering heeft gesteld aan de hervatting van de opgeschorte ontwikkelingshulp van 1,6 miljard gulden aan Suriname.

In het algemeen kan worden gesteld dat de reacties op het accoord - dat in zijn bewoordingen erg vaag bleek - vrij koel waren. Het zal dan ook van de verdere ontwikkelingen afhangen of de dialoog, die BOUTERSE is aangegaan met de Surinaamse politici, een werkelijke doorbraak naar een democratische staatsvorm in Suriname zal worden.

=====

IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME =====

HET ANTI-MILITARISTIES ONDERZOEKS KOLLEKTIEF (AMOK)

"De vorm van de arrestatie moet iets te maken hebben met de kennelijke wens het AMOK-werk te criminaliseren. Dat kan niet los gezien worden van het 1-novemberbesluit. Het repressieve optreden van de staat wordt harder."

Aldus luidde de reactie van de gearresteerde exponent van het uit de opgeheven Bond voor Dienstplichtigen voortgekomen Anti-Militaristies Onderzoeks Kollektief (AMOK), , na afloop van zijn 15 dagen durend voorarrest.

De arrestatie van volgde op de door de Gemeentepolitie van Utrecht uitgevoerde inval in het pand van dit Kollektief.

Zowel ; als werden aangehouden. De NOS-journalist werd nog in de loop van diezelfde dag heengezonden. werd op 4 december uit zijn voorlopige hechtenis ontslagen. Na de inval heerste bij AMOK-medewerkers aanvankelijk verwarring en verbazing.

Onmiddellijk werd een aantal solidariteitsacties georganiseerd waaronder een lawaai- en zwaai-actie bij het Hoofdbureau van Politie te Utrecht en werd een steuncomite opgericht, dat in een persverklaring de vrijlating van eiste alsmede de teruggave van de meegenomen stukken.

Ook werd door AMOK-medewerkers een publiciteitscampagne gestart onder aanvoering van de Volkskrant-journalist Cor G. en de Vrij-Nederland-redacteur Jeroen T. De teneur van hun artikelen was, dat de politieinval moet worden verklaard uit een verhard klimaat sinds het zogenoemde 1-november-besluit: "Kennelijk is het bedoeld als waarschuwing aan het actiefrent zich koest te houden".

De inval wordt verder omschreven als een poging de anti-militaristische en vredesbeweging in discrediet te brengen c.q. te criminaliseren. Ook voorlieden van de "brede" vredesbewegingen zoals het IKV en Pax Christi, toonden zich in een brief aan de Utrechtse hoofdofficier van Justitie bezorgd omtrent het optreden van Justitie, dat huns inziens de indruk zou kunnen wekken dat bepaalde delen van de vredesbeweging het niet zo nauw nemen met de regels van onze samenleving. Ze kwalificeerden de inval als "zwaar overdreven" en "paniekerig". Intussen wordt het justitieel onderzoek naar de in beslag genomen documenten voortgezet.

Dat de aanhouding van het AMOK-redactielid geen nadelige gevolgen heeft voor de slagkracht van de anti-militaristische beweging, bleek op zondag 1 december 1985, toen een zestigtal activisten een "geheime" PTT-bunker bezette en er gerubriceerde documenten ontvreemde. Omwonenden van de zendmast "Lopik 3" te IJsselstein constateerden die zondagmiddag dat een groot aantal actievoerders over het hek van het zenderpark klom. Toen de door hen gewaarschuwde politie enige tijd later arriveerde werd de bezetting beëindigd door de actiegroepen die zich voor deze gelegenheid afficheerden als "Geen gevoos met Koos" en "Geen gesmies met Mies". Vervolgens gingen zij in een demonstratieve optocht de polder in, voorzien van spandoeken en leuzen scanderend als " moet vrij". Nadat vastgesteld was, dat er bij de inbraak/bezetting voor vele tienduizenden guldens schade was aangericht en dat er mogelijk documenten waren ontvreemd, ging de politie over tot de aanhouding van 52 demonstranten. Uit hun eisen, die in een een persverklaring geformuleerd waren, bleek het doel van deze solidariteitsactie: de vrijlating van , teruggave van het AMOK-archief en een onafhankelijk onderzoek naar de dood van Hans KOK. Achteraf trad aan het licht dat men de actie een extra dimensie had gegeven door een drietal "geheim"-gerubriceerde synchronisatieschema's te ontvreemden.

Op schriftelijke vragen van de Tweede Kamer-fracties van de CPN/PPR/PSP inzake de inval bij AMOK heeft de Minister van Justitie begin januari 1986 o.a. geantwoord, dat de Binnenlandse Veiligheids Dienst het redelijke vermoeden had dat AMOK in het bezit was van geheime staatsdocumenten, die aan een journalist zouden worden getoond. De Dienst informeerde vervolgens het Openbaar Ministerie, dat besloot tot het doen van een inval.

Teneinde alle tijdens de inval bij AMOK in beslag genomen

stukken terug te krijgen, spande het "Steunkomitee voor AMOK" een kort geding en een klaagschriften-procedure tegen de Staat aan.

Het kort geding diende op 14 januari jl. voor de President van het Haagse Gerechtshof. Inmiddels had het Openbaar Ministerie een groot gedeelte van de voor onderzoek meegenomen documenten aan AMOK teruggegeven. De uitspraak in de zaak wordt op 21 januari verwacht.

Voorafgaande aan het geding vond bij de gebouwen van de Binnenlandse Veiligheidsdienst een demonstratieve optocht plaats van een twintigtal actievoerders, die - voorzien van foto-

toestellen, verrekijkers en hengels - zich als sollicitanten aandienden. Het geheel had een rustig verloop.

Op 17 januari werden door de President van het Gerechtshof te Utrecht de klaagschriften behandeld, die 69 organisaties en personen indienden, omdat zij zich gedupeerd voelen door de inbeslagname van het materiaal van AMOK.

**KOM
SOLLICITEREN
BIJ DE
BVD
STEUNKOMITEE AMOK, HVP**

Op 29 januari 1986, tenslotte, zal naar aanleiding van de inval te Utrecht aldaar een grote manifestatie plaatsvinden, waar onder andere een brochure over de inval zal worden gepresenteerd.

Deze brochure is een uitgave van de AKU
en de Vereniging voor de Inval te Utrecht
Aankoop: 10,- per stuk.

AMOK LEEGGEROOFD!

Roger wordt a.s. dinsdag voorgeleid voor een ver-
lenging van het voorarrest met nog eens 30 dagen.
Kom allemaal naar de **BLOKKADE** van het Paleis van
Justitie. Roger moet vrij en alle spullen terug!

We verzamelen dinsdag 3 december om 8 uur s' och-
tends bij de AKU, Voorstraat, t/c Wijde Begijnenstr.

COMITE INZAGE DOSSIERS

Naar aanleiding van de op 18 november 1984 gepleegde inbraak bij het 450-Contra Inlichtingen Detachement van de LAMID in de Knoopkazerne te Utrecht werd op 29 maart 1985 het Comité Inzage Dossiers opgericht, ook wel de "witte" CID genoemd. De "witte" CID zoekt aansluiting bij organisaties en personen, die in het bij de inbraak buitgemaakte "beïnvloedingsschema" als staatsgevaarlijk worden aangemerkt.

Tijdens een vergadering op 3 mei 1985 stelde het Comité zich ten doel volledige openbaarheid met betrekking tot de Nederlandse inlichtingendiensten te bewerkstelligen. Het Comité heeft 6 advocaten, onder wie de bekende BAKKER-SCHUT, bereid gevonden processen tegen de Nederlandse staat te voeren, met de volgende eisen als inzet: inzage in de CID-dossiers en soortgelijke gegevens; vernietiging van die dossiers en gegevens; vergoeding voor de veroorzaakte schade en een verbod op verdere informatieverzameling door de overheid omtrent de eisende personen en organisaties. De juridische middelen, die het Comité denkt aan te wenden zijn: het kort geding, getuigenverhoren en strafrechtelijke procedures. De informatie, die deze processen zullen opleveren zal het Comité gebruiken in zijn voortgaande strijd tegen de inlichtingendiensten. Behalve naar juridische procedures zoekt de "witte" CID ook naar andere "bestrijdingsmiddelen".

OPLEVING VAN HET AMSTERDAMSE KRAAKACTIVISME

Bij de jongste opleving van Amsterdams kraakactivisme bleken de protesten nog gewelddadiger van aard te zijn geworden. De kraakbeweging, sterk geconcentreerd in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt, ventileert al jarenlang met enige regelmaat - door middel van gewelddadige activiteiten - haar ongenoegen over het gemeentelijk (her)-huisvestingsbeleid.

Met name de radicale "Woongroep Staatsliedenbuurt" speelt hierin een belangrijke rol. Onder het motto "deze rechtsorde is de onze niet" maakt de groep al jaren in sterke mate de dienst uit in deze wijk, met volledige ontkenning van algemeen geldende gezags- en gedragsregels.

De ontwikkelingen in de afgelopen maanden waren mede een reactie op het beleid van de gemeentelijke overheid dat erop gericht is de rechtsgelijkheid in de Staatsliedenbuurt via de weg der geleidelijkheid te herstellen. Mede in dat licht werd een maand voor het ontstaan van de ongeregelde heden een nieuw politiedistrict geformeerd, dat zich speciaal met de problematiek van deze buurt bezig zou moeten gaan houden. De formatie van dit district en het uitlekken van een aantal ambtelijke stukken, waarin het politiebeleid t.a.v. de Staatsliedenbuurt geformuleerd was, maakten de kraakbeweging zeer alert toen de gemeentepolitie een pand aan de Schaepmanstraat ging ontruimen. Bij de rellen die tijdens de ontruiming ontstonden, werd een kraker in de hand geschoten en werd een aantal arrestaties verricht. De volgende morgen bleek een van de arrestanten - Hans KOK - te zijn overleden.

Wij Eisen

EXTRA-NR. 193-26 OKT. 85
bluf!

1. De ontruimde woning in de Schaepmanstraat moet worden teruggegeven aan moeder en dochtertje,
2. Alle arrestanten vrij, zeker nu hun leven niet zeker is,
3. Alle politie, inclusief de wijkagent moet de Staatsliedenbuurt uit,
4. Er moet een onafhankelijk onderzoek komen naar de doodsoorzaak van Hans door artsen die door ons worden aangewezen.

In de weken, die daarop volgden, richtten krakers en sympathisanten voor honderdduizenden guldens schade aan bij gemeentelijke overheidsinstellingen en woningbouwverenigingen. Brandstichting bleek daarbij een geliefd actiemiddel te zijn. Opvallend was daarenboven, dat de gewelddadigheden zich niet beperkten tot Amsterdam, maar ook elders in het land en zelfs in het buitenland navolging vonden.

Vast staat dat een belangrijk deel van de activiteiten in binnen- en buitenland gedirigeerd werd vanuit de Woon-groep Staatsliedenbuurt. Hoogtepunt der gebeurtenissen vormde de mislukte poging om met behulp van een brandbom met tijdontsteking brand te stichten in een leegstaand pand dat grenst aan de ambtswoning van burgemeester van THIJN.

Hoewel het overlijden van Hans KOK in brede kring verontwaardiging wekte en voor menig activist gold als bewijs voor een toenemende overheidsrepressie, reageerden delen van de Beweging (AMB, AKB) negatief op het ongebreideld gebruik van molotov-cocktails door lieden uit de kraakbeweging. Opvallend was ook dat AMB- en AKB-activisten - voor zover kan worden nagegaan - niet deelnamen aan de ongeregelde heden.

De media richtten zich in felle bewoordingen tegen het krakers- geweld en ook bij de oorspronkelijke buurtbewoners van de Staatsliedenbuurt verloor de kraakbeweging veel van haar goodwill. Na een tweetal weken zag de Woongroep zich dan ook genoodzaakt om gas terug te nemen en werd op een buurtvergadering besloten bij ontruiming en alleen nog geweldloos verzet te bieden.

Begin december leek de situatie in "de Staats" al weer enigszins genormaliseerd te zijn. De gemeentelijke overheid zal nu verder gestalte trachten te geven aan haar voornemen de buurt weer in het gareel te krijgen. Hoewel de kraakbeweging heeft besloten vooralsnog alleen geweldloos verzet te bieden, zal toch ook in de nabije toekomst rekening gehouden moeten worden met de mogelijkheid van ernstige ordeverstoringen.

=====

V.   **TERRORISME**
=====

NEDERLAND: BASIS VOOR IRA-ACTIVITEITEN

In haar strijd tegen de Britse aanwezigheid in Noord-Ierland (Ulster) maakt het verboden Ierse Republikeinse Leger (IRA) gebruik van wapens en explosieven, die voor een groot gedeelte uit Europa afkomstig zijn, dan wel via (West) Europa naar de Ierse republiek worden getransporteerd. Voor de begeleiding van dergelijke wapentransacties en -transporten worden door de IRA in West-Europa (tijdelijk) teams gestationeerd. De IRA-leden, die op 16 januari jongstleden in Amsterdam werden aangehouden, vormden de kern van een dergelijk team.

BOMAANSLAG OP EL AL KANTOOR

Op 30 september 1985 werd omstreeks 08.00 uur een bomaanslag gepleegd op het kantoor van de Israelische luchtvaartmaatschappij EL AL te Amsterdam. De bom was geplaatst in een steegje naast het kantoor. De explosie veroorzaakte slechts geringe schade aan het gebouw; een van de gepantserde ramen raakte onzet. De aanslag werd op 1 oktober 1985 in Damascus opgeëist door de Palestijnse groepering de Revolutionaire Raad van FATAH (Abu NIDAL).

BOMAANSLAG OP HET BULGAARS VERKEERSBUREAU

In de namiddag van 1 januari 1986 ontplofte bij het Bulgaarse Verkeersbureau te Amsterdam - na telefonische waarschuwing - een bom.

Er ontstond grote schade aan het gebouw evenals aan de omliggende winkels. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor.

De brokstukken van de bom, die volgens deskundigen van de mijnopruimingsdienst "zeer krachtig" was, lagen over een afstand van zeventig meter verspreid.

Op 2 januari 1986 werd opnieuw een waarschuwing ontvangen voor een aanslag op een Bulgaars doel.

Uit een brief, ontvangen bij het Franse persbureau in Den Haag, valt op te maken, dat vermoedelijk de PTO (Pan Turkish Organisation) achter deze aanslag zit.

De PTO, die aanhangers heeft in extreem-rechtse Turkse kringen, is tegen de Bulgarisering van de in Bulgarije wonende Turken.

Begin 1983 claimde de PTO reeds enkele - mislukte - aanslagen op Bulgaarse eigendommen in Nederland.

=====

VI. DIVERSEN
=====

WETSVOORSTEL INZAKE DE INLICHTINGEN- EN
VEILIGHEIDSDIENSTEN

Met alleen de stemmen van de fracties van de CPN en de PSP tegen heeft de Tweede Kamer op 10 december 1985 het wetsvoorstel op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten aangenomen. Ofschoon de behandeling ervan nu in de Eerste Kamer zal worden voortgezet, lijkt het thans een goed moment stil te staan bij de inhoud van het wetsvoorstel met name waar het verschilt van het Koninklijk Besluit (KB) van 5 augustus 1972, houdende de taak, de organisatie, de werkwijze en de samenwerking van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Eerst zal (in hoofdlijnen) worden ingegaan op (1) de taakomschrijving van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), onder meer in relatie met die van de Militaire Inlichtingendienst (MID), waarna achtereenvolgens aandacht zal worden besteed aan (2) de regeling omtrent de registratie van persoonsgegevens, (3) de aanwijzing van ambtenaren om werkzaamheden te verrichten ten behoeve van de BVD en daarmee verband houdende bepalingen, (4) de geheimhouding en het verschoningsrecht, (5) de klachtenregeling, (6) de reisbeperkingen en tenslotte (7) de samenvoeging van de militaire inlichtingendiensten en de taakomschrijving van de Inlichtingendienst Buitenland (IDB).

1. Nieuw in de taakomschrijving van de BVD en de MID is de expliciete vermelding van het verrichten van veiligheidsonderzoeken. Zoals bekend vindt het instellen van veiligheidsonderzoeken voor wat de BVD betreft tot nu toe zijn grondslag in de beveiligingsbevorderende taak van de dienst. Mede gelet op de grondwettelijke bepaling inzake het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer heeft de regering het bij nadere overweging wenselijk geoordeeld het veiligheidsonderzoek als element van de taakopdracht afzonderlijk te vermelden.

Met betrekking tot de taakafbakening tussen de BVD en de MID terzake van het instellen van veiligheidsonderzoeken heeft de regering in antwoord op vragen van het CDA het beginsel onderschreven, dat de BVD veiligheidsonderzoeken instelt naar burgers, zijnde niet-militairen, bij Defensie-orderbedrijven en vitale bedrijven. Op grond van praktische overwegingen kan dit beginsel niet te allen tijde onverkort in acht genomen worden, met name niet waar het betreft veiligheidsonderzoeken naar personeel van bedrijven belast met werkzaamheden op militaire terreinen, aldus

de regering. In verband met de rechtszekerheid van de burgers heeft zij toegezegd ten aanzien van veiligheidsonderzoeken naar bepaalde functies in het bedrijfsleven een analoge regeling te ontwerpen als bij de rijksoverheid. Daarbij zal dan de onderlinge taakafbakening van de diensten betreffende het veiligheidsonderzoek kunnen worden vastgelegd.

In de taakomschrijving van de BVD is verder vermeld dat de organisaties en personen waarover de dienst gegevens dient te verzamelen, aanleiding moeten geven tot het ernstige vermoeden, dat zij een gevaar vormen voor de democratische rechtsorde, de veiligheid of andere gewichtige belangen van de Staat. In het KB wordt gesproken over het bestaan van ernstige vermoedens. Met de wijziging "aanleiding geven tot ..." wordt beoogd de taak van de BVD nauwkeuriger te formuleren. De dienst zal overigens ook onder het KB eerst enige summiere kennis moeten bezitten, alvorens de Minister van Binnenlandse Zaken de gevolgtrekking kan maken, dat een ernstig vermoeden bestaat. Voor het overgrote deel zal die summiere kennis geput kunnen worden uit open bronnen, in het bijzonder wanneer er sprake is van gevaar voor de democratische rechtsorde. Voor een klein deel zal deze kennis het resultaat zijn van verkennende activiteiten van de dienst, met name in geval van contra-spionage en de voorkoming van terroristische misdrijven. De uitvoering van de verkennende activiteiten is een vast onderwerp van bespreking tussen het hoofd van de BVD en de Minister van Binnenlandse Zaken die in concreto vaststelt of er van een ernstig vermoeden in bovenbedoelde zin sprake is. Eerst na die vaststelling is de BVD bevoegd gegevens te verzamelen.

Het weglaten van de term "groepering" heeft een louter redactionele achtergrond.

Als activiteiten die voor de democratische rechtsorde en de Staat bedreigend zijn, worden in de toelichting op het wetsvoorstel met name genoemd: sabotage, spionage en andere subversieve handelingen. Als voorbeelden van gevaren voor "andere gewichtige belangen van de Staat" zijn vermeld: het nationale en internationale terrorisme; ernstige verstoringen van de openbare orde indien en voorzover op clandestiene wijze en met politieke oogmerken voorbereid; in ons land ontplooiden activiteiten gericht op een gewelddadige omverwerping van een buitenlands regime. Een nadere precisering van gewichtige belangen acht de regering niet mogelijk, bepaald als deze worden door de omstandigheden van het moment. De redactionele koppeling aan het belang van de veiligheid van de Staat dient een (te) ruime uitleg ervan te voorkomen.

In verband met een nauwkeurige afbakening van de staatkundige verantwoordelijkheden, mede in het belang van de gewenste democratische controle, is in de

wetstekst tot uitdrukking gebracht, dat de BVD zijn beveiligingsbevorderende taak steeds uitoefent in overleg met de voor de desbetreffende sector van het overheidsapparaat of bedrijfsleven verantwoordelijke minister.

2. In het wetsvoorstel is verder bepaald, dat door een inlichtingen- of veiligheidsdienst slechts persoonsgegevens verzameld, geregistreerd en aan derden verstrekt mogen worden voorzover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de in dat voorstel omschreven taak. Het verstrekken van persoonsgegevens aan anderen dan overheidsorganen geschiedt niet dan na machtiging daartoe van de Minister van Binnenlandse Zaken voor wat de BVD aangaat.
In overeenstemming met de Minister van Justitie zal de Minister van Binnenlandse Zaken zogenaamde privacy-reglementen moeten opstellen. Die reglementen dienen voorschriften in te houden betreffende onder andere de doeleinden van de verzamelingen van persoonsgegevens, de termijnen gedurende welke gegevens vastgelegd mogen blijven, de vernietiging van verwijderde gegevens. Een en ander is van overeenkomstige toepassing op de verzamelingen van persoonsgegevens die in het kader van hun werkzaamheden ten behoeve van de BVD gehouden worden door de ambtenaren die zijn aangewezen om ten behoeve van de dienst werkzaamheden te verrichten. Zowel in de Memorie van Toelichting als de Memorie van Antwoord wordt daarom een strikte scheiding voorgeschreven tussen registraties die deze ambtenaren houden ten behoeve van de BVD en andere registraties.

De regering heeft zich op het standpunt gesteld, dat die privacy-reglementen niet vatbaar zijn voor openbaarmaking.

In het algemeen mag het hoofd van een inlichtingen- of veiligheidsdienst zich tot een ieder wenden voor het verkrijgen van gegevens. De diensten moeten ten aanzien van vertrouwenspersonen met een beroepsgeheim zoals artsen uiterste terughoudendheid betrachten en zijn alleen onder bepaalde omstandigheden bevoegd bij hen inlichtingen in te winnen.
Ingevolge artikel 17 van het wetsvoorstel is het hoofd van een dienst bevoegd zich tot de houder van persoonsgegevens te wenden:

- a. ten behoeve van een veiligheidsonderzoek terzake van de vervulling van een vertrouwensfunctie;
- b. in bij machtiging van de betrokken minister en de Minister van Justitie gezamenlijk omschreven gevallen of soorten van gevallen. Een dergelijke machtiging is ten hoogste een jaar geldig.

Verstrekt een houder van een verzameling van persoonsgegevens daaruit desgevraagd gegevens aan een dienst, dan zijn de bij of krachtens de wet (denk aan de toekomstige wet op de persoonsregistraties) geldende voorschriften niet voor die houder van toepassing.

Deze kan bijvoorbeeld gegevens aan een dienst verstrekken zonder dat zulks geschiedt met toestemming van de geregistreerde of zonder dat dit in overeenstemming is met het doel van de registratie. De hierboven bedoelde machtiging schept voor de houders van persoonsgegevens overigens geen enkele verplichting tot medewerking, maar dient tot opheffing van op grond van een (andere) wet tot de houder van een persoonsregistratie gericht verbod.

3. Ter vermijding van een onnodig omslachtige procedure en voortbouwende op een reeds lang gevestigde praktijk zijn de districtscommandanten, de commandant van de Algemene Verkeersdienst en de commandant van de Dienst Luchtvaart van het Korps Rijkspolitie, alsmede de korpschefs in gemeenten met gemeentepolitie thans qualitate qua aangewezen om werkzaamheden te verrichten ten behoeve van de BVD. De aanwijzingsprocedure die tot nu toe bij elke nieuw benoemde commandant c.q. korpschef gevolgd moet worden en die niet meer is dan een formaliteit kan dus in de toekomst achterwege blijven.

De Minister van Justitie onderscheidenlijk de burgemeesters in gemeenten met gemeentepolitie wijzen in overeenstemming met de Minister van Binnenlandse Zaken ondergeschikten van genoemde functionarissen aan voor de feitelijke uitvoering van die werkzaamheden. Deze werkzaamheden worden - zo is nu wettelijk vastgelegd - verricht onder verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en overeenkomstig de aanwijzingen (thans nog: aanbevelingen) van het hoofd van de BVD.

De werkzaamheden ten behoeve van de BVD zijn naar aard en inhoud bepaald door de taakopdracht van de BVD; daarbuiten kunnen zij niet gaan. Doorgaans zullen zij beperkt blijven tot het inwinnen van gegevens omtrent anti-democratische personen en organisaties op lokaal niveau.

Ten aanzien van de ambtenaren, die zijn aangewezen om ten behoeve van de BVD werkzaamheden te verrichten, is bepaald dat zij bij de uitvoering van die werkzaamheden hun bevoegdheden tot het opsporen van strafbare feiten niet feitelijk mogen uitoefenen. Bovendien is voorgeschreven dat het verschaffen van informatie door ambtenaren van rijkspolitie, gemeentepolitie, Koninklijke Marechaussee en douane (bedoeld zijn andere ambtenaren dan die zijn aangewezen om ten behoeve van de BVD werkzaamheden te verrichten) gekanaliseerd dient te geschieden en wel via de in artikel 18 lid 1 genoemde commandanten, korpschefs en ambtenaren.

4. De ambtenaren die betrokken zijn (geweest) bij de uitvoering van de wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn verplicht tot geheimhouding. Slechts voorzover de Minister van Binnenlandse Zaken

en de Minister van Justitie gezamenlijk daartoe schriftelijk ontheffing verlenen, is een dergelijke ambtenaar bevoegd een verklaring af te leggen omtrent datgene waartoe zijn geheimhouding zich uitstrekt als hij verplicht wordt als getuige of deskundige op te treden.

5. De regering heeft in eerste aanleg de behandeling van klachten over het optreden van (ambtenaren van) inlichtingen- en veiligheidsdiensten - met uitsluiting van de competentie van de Nationale Ombudsman - willen opdragen aan een onafhankelijke klachtencommissie bestaande uit leden van de Hoge Raad en de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State. De keuze van de Tweede Kamer voor de Nationale Ombudsman heeft ertoe geleid, dat die afzonderlijke klachtencommissie van de baan is en dat de normale procedure blijft bestaan, dat wil zeggen dat eventuele klachten over het optreden van de diensten behandeld kunnen worden door de Ombudsman. Tot op heden zijn bij hem slechts enkele klachten over de BVD ingediend. Geen ervan is tot nu toe gegrond bevonden.

De bevoegdheid van de Nationale Ombudsman vormt geen beletsel voor de burgers zich met klachten of verzoeken te blijven wenden tot het parlement in het algemeen en de vaste kamercommissie voor inlichtingen- en veiligheidsdiensten in het bijzonder.

6. In verband met het sinds 1983 grondwettelijk verankerde recht van een ieder om het land te verlaten, behoudens wettelijke uitzonderingen, is in het wetsvoorstel een bepaling opgenomen die het ambtenaren van een inlichtingen- of veiligheidsdienst verbiedt naar bepaalde landen te reizen dan wel er te verblijven. Datzelfde geldt voor de ambtenaren die zijn aangewezen voor de feitelijke uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve van de BVD. De reisbeperkingen gelden niet voor de in artikel 18 lid 1 bedoelde functionarissen (districtscommandanten, korpschefs, enz.) daar zij niet of slechts zijdelings betrokken zijn bij de feitelijke uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve van de dienst.
7. Op uitdrukkelijk verzoek van de Tweede Kamer heeft de regering erin toegestemd de huidige drie militaire Inlichtingendiensten samen te voegen tot 1 Militaire Inlichtingendienst.

Met betrekking tot de taak van de IDB is de omschrijving ervan gewijzigd in het verzamelen van gegevens betreffende het buitenland die voor de Staat, in plaats van voor de regering, van belang kunnen zijn. Door het begrip "Staat" te gebruiken, wordt nadrukkelijker weergegeven aldus de regering bij monde van de Minister-President, dat het gaat om belangen van overheid en burgers in de staatkundige conceptie zoals wij die kennen.

Uit het verloop van de behandeling van het wetsvoorstel kan geconcludeerd worden, dat het bestaansrecht van inlichtingen- en veiligheidsdiensten door de overgrote meerderheid van de Tweede Kamer onderschreven wordt. Samenvattend kan gesteld worden, dat de taakomschrijving van de diensten inhoudelijk vrijwel ongewijzigd is gebleven aan die van het KB uit 1972. De tot standkoming van een formeel wettelijke regeling betekent dat de inhoud ervan een uitdrukkelijke democratische legitimatie heeft ontvangen. Het functioneren van de diensten zal voortaan getoetst worden aan het hun door de wetgever gegeven mandaat, tot stand gekomen in een openbare gedachtenwisseling tussen regering en parlement. Een mandaat dat niet gewijzigd kan worden zonder uitdrukkelijke instemming van het parlement.

=====

BIJLAGE-I

OVERZICHT VOORNAAMSTE GEBEURTENISSEN OP (POLITIEK) ACTIVISTISCH GEBIED - 1985

<u>Actiedoel</u>	<u>Datum uitvoering</u>	<u>Groepering*</u>
Bomaanslag stroomstation bij Medemblik	03-01-1985	Anti Milieu activisten
Bomaanslag bij Transworl Oil (Berg en Dal)	06/07-01-1985	"De Beweging"
Bezetting Ministerie van EZ te Den Haag	22-01-1985	AKB
Bezetting ECN te Den Haag	22-01-1985	AKB
Bezettingsactie Kerncentrale Dodewaard	25-01-1985	AKB
Blokkade munitie-transporten Eemshaven	11/12-03-1985	Anti-militaristen
Bezetting Mil. luisterpost te Eibergen	30-03-1985	BONK
Dag van de Onvrede (tegen Multinationals)	30-04 t/m 01-05-1985	"De Beweging"
Bezetting Krijgsraad te Arnhem	06-05-1985	Anti-militaristen
Pausbezoek	11/15-05-1985	"De Beweging"
Bezetting Ministerie van SoZa	15-05-1985	"De Beweging"
Bezettingsactie Luchtmacht decodeercentrum Erp	29-05-1985	BKM-regio Zuid
Ordeverstoringen bij bezoek President Von WEIZSACKER	30-05 t/m 01-06-1985	"De Beweging"
Bezetting Provinciehuis Zwolle	12-06-1985	BONK
Bezetting Stadhuis Amsterdam	15-06-1985	BONK

<u>Actiedoel</u>	<u>Datum uitvoering</u>	<u>Groepering</u>
Bezetting PNEM in Den Bosch	18-06-1985	AKB
Diefstal van gerubriceerde stukken bij het ministerie van EZ te Den Haag	20/21-06-1985	"Wraak van Jhr. De Brauw"
Bezetting Provinciehuis te Arnhem	28-06-1985	BONK
Vernieling/bekladding zendergebouw op Woensdrecht	03-07-1985	AKB; AMB
Poging tot inbraak bij Philips USFA te Eindhoven	10/11-07-1985	AMB; AKB
Brandstichting bij NUCON BV te Amsterdam	15/16-07-1985	Neefjes en Nichtjes van De Brauw
Bekladding Ned.-Zuid-Afrika Vereniging te Amsterdam	23-07-1985	"De Beweging"
Klad- en vernielingsacties op 3 vestigingen van Holland International te Amsterdam i.v.m. Zuid-Afrika	25-07-1985	"De Beweging"
Idem op vestigingen van Nationale Nederlanden + Reisbureau + autobedrijf	30/31-07-1985	"De Beweging"
Idem bij de Steenkolen Handels Vereniging te Utrecht. Schade f 10.000,=.	31-07 op 01-08-1985	"De Beweging"
Diefstal bij Wijn-importeur "Kaapkelder BV" te Teuge (Zuid-Afrika)	08-08-1985	"De Beweging"
Vernieling bij VW-dealer Kost te Amsterdam (Zuid-Afrika)	11/12-08-1985	"De Beweging"

<u>Actiedoel</u>	<u>Datum uitvoering</u>	<u>Groepering</u>
Vernielingen bij NMB te Bodegraven, Reis- bureau Holl. Int. te Alphen en de TH te Delft (Zuid-Afrika)	01/02-09-1985	"De Beweging"
Vernielingen en klad- den bij Vatenfabriek Van Leer BV te Amster- dam (Zuid-Afrika)	03/04-09-1985	"De Beweging"
45 Auto's met verfaf- bijtmiddel bewerkt bij VW-dealer te Den Haag (Zuid-Afrika)	03/04-09-1985	"De Beweging"
Vernieling hekwerk rond de basis Woens- drecht	07/08-09-1985	AKB; AMB
MAKRO-brand te Duivendrecht	17-09-1985	"De Beweging"
Landelijke "noodrem"- acties	17-09-1985	BONK; "De Beweging"
Inbraak/diefstal RDM- laboratorium te Rotterdam	22/23-09-1985	AKB
Vernielingen bij Fokker te Hoogeveen. Schade f 30.000,=.	29-09-1985	PSP-initiatief
Bezetting Industrie- terrein Moerdijk	05/07-10-1985	AKB
Bezetting bureau Militaire Zaken te Haarlem	11-10-1985	BONK
Actie-weekend "Ontdek je Hekje" in Woens- drecht	12/13-10-1985	AKB
Vernieling bij IJssel- centrale en AMRO-ves- tiging te Zwolle	16/17-10-1985	"De Beweging"
Inbraakpoging in MIBO- magazijn te Alem.	20-10-1985	"De Beweging"

<u>Actiedoel</u>	<u>Datum uitvoering</u>	<u>Groepering</u>
Rellen/brandstichting/ vernieling in diverse steden i.v.m. de dood van kraker H. KOK	24-10-1985 e.v.	"De Beweging"
NS-atoombunker te Nijmegen opengebroken	26-10-1985	"De Beweging"
Vernieling Landings- lichten vliegveld Deelen	30-10 op 01-11-1985	AMB
Poging tot bezetting van vliegbasis Eindho- ven	02-11-1985	AMB
Brandbom bij burge- meester Van THIJN	06/07-11-1985	ACN
Op de bases De Peel, Woensdrecht en Gilse Rijen verbindings- kabels van 115 nade- ringslichten door- geknipt	14/15-11-1985	AMB
Bezetting in Zoeter- meer van het ministe- rie van O en W	28-11-1985	Studenten
Inbraak zendmast Lo- pik in IJsselstein	01-12-1985	"Onkruid"
Anti-militaristi- sche 3-daagse in Maastricht	10, 11 en 12-12-1985	AMB- en PSP- initiatief
Verstoring plenaire vergadering RARO in Congresgebouw te Den Haag	11-12-1985	AKB
Inbraak kunstbunker te Heemskerk	07/08-12-1985	AMOK

Actiedoel

Datum
uitvoering

Groepering

Inbraak RP-gebouw
te Amsterdam

15/16-12-1985

"stille(n) nacht,
heilige vracht"

-----
* AMB = Anti-Militaristen Beweging
AKB = Anti-Kernenergie Beweging
ACN = Autonomen Cellen Nederland
BKM = Basisgroep tegen Kerngeweld en Militarisme
BONK = Burgerlijke ongehoorzaamheid en Non-Kooperatie
